

Svensk författningssamling

Socialtjänstlag

Utfärdad den 22 maj 2025

SFS 2025:400

Publicerad
den 27 maj 2025

Enligt riksdagens beslut¹ föreskrivs följande.

AVDELNING I. SOCIALTJÄNSTENS MÅL OCH ANDRA GRUNDLÄGGANDE BESTÄMMELSER

1 kap. Lagens innehåll och tillämpningsområde

Lagens innehåll

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om samhällets socialtjänst.

Definition av socialtjänst

2 § Med socialtjänst avses i den här lagen

1. verksamhet som bedrivs med stöd av denna lag,
2. verksamhet som bedrivs med stöd av lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall,
3. verksamhet som bedrivs med stöd av lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga,
4. verksamhet som bedrivs med stöd av lagen (2024:79) om placering av barn i skyddat boende, eller
5. verksamhet som en socialnämnd eller Statens institutionsstyrelse ska bedriva enligt någon annan lag eller förordning.

Verksamhet som Statens institutionsstyrelse bedriver med stöd av skollagen (2010:800) är inte socialtjänst. Tillsyn eller andra uppgifter som Inspektionen för vård och omsorg utför med stöd av den här lagen är inte heller socialtjänst.

Bestämmelser i annan lag

3 § Om en annan lag eller förordning innehåller en avvikande bestämmelse för verksamhet som avses i 2 § första stycket 2–5, ska den bestämmelsen gälla.

4 § För den som omfattas av lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade finns bestämmelser om insatser även i den lagen.

Lagens disposition

5 § Lagen består av nio avdelningar:

Avdelning I. Socialtjänstens mål och andra grundläggande bestämmelser (1–5 kap.).

¹ Prop. 2024/25:89, bet. 2024/25:SoU23, rskr. 2024/25:210.

Avdelning II. Ansvar för planering, förebyggande arbete och samverkan (6 och 7 kap.).

Avdelning III. Ansvar för boende, delaktighet och för vård utanför det egna hemmet (8 och 9 kap.).

Avdelning IV. Insatser till enskilda (10–13 kap.).

Avdelning V. Handläggning och hantering av uppgifter (14–17 kap.).

Avdelning VI. Skydd och stöd för barn och unga (18–24 kap.).

Avdelning VII. Behörighet, tillstånd, missförhållanden och tillsyn (25–28 kap.).

Avdelning VIII. Ansvarsfördelning, organisation och bemyndiganden (29–31 kap.).

Avdelning IX. Avgifter, återkrav, bristande verkställighet och överklagande (32–35 kap.).

2 kap. Socialtjänstens mål

Övergripande mål och principer

1 § Socialtjänsten ska med utgångspunkt i demokrati och solidaritet främja enskildas

- ekonomiska och sociala trygghet,
- jämlika och jämställda levnadsvillkor, och
- aktiva deltagande i samhällslivet.

Verksamheten ska bygga på respekt för enskildas självbestämmanderätt och integritet.

Verksamhetens inriktning

2 § Socialtjänsten ska inriktas på att utveckla enskildas och grupper egna resurser och samtidigt beakta den enskildes ansvar för sin och andras sociala situation.

3 § Socialtjänsten ska inriktas på att enskilda får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande.

4 § Socialtjänsten ska arbeta förebyggande och vara lätt tillgänglig.

3 kap. Barns rättigheter

Barnets bästa

1 § Vid alla åtgärder som rör barn ska i första hand det som bedöms vara barnets bästa beaktas. Vid bedömningen av barnets bästa ska hänsyn tas till barnets åsikter. Om ett beslut eller en annan åtgärd rör vård- eller behandlingsinsatser för ett barn, ska det som är bäst för barnet vara avgörande.

Med barn avses en person under 18 år.

Rätt att framföra sina åsikter

2 § Ett barn ska ges möjlighet att framföra sina åsikter i frågor som rör barnet. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.

Rätt till information

3 § Barnet ska kontinuerligt få relevant information vid en åtgärd som rör barnet. Informationen ska vara anpassad till barnets individuella behov och situation i fråga om ålder, mognad och individuella förutsättningar. Den som

lämnar informationen ska så långt det är möjligt försäkra sig om att barnet har förstått informationen.

SFS 2025:400

Rätt att föra sin egen talan

4 § Ett barn som har fyllt 15 år har rätt att föra sin egen talan i mål och ärenden enligt denna lag. Ett barn som är yngre får höras i domstol, om barnet inte kan antas ta skada av det.

4 kap. Ansvaret för uppgifter inom socialtjänsten

Kommunen är ytterst ansvarig för socialtjänsten

1 § En kommun ansvarar för socialtjänsten inom sitt område och har det yttersta ansvaret för att enskilda får de insatser som de behöver. Kommunens ansvar inskränker inte det ansvar som andra huvudmän har.

Bestämmelser om ansvarsfördelningen mellan kommuner när det gäller insatser finns i 29 kap.

Vad som avses med socialnämnd

2 § Kommunfullmäktige bestämmer vilken eller vilka nämnder som ska fullgöra kommunens uppgifter inom socialtjänsten.

Med socialnämnd i denna lag eller annan författning avses en nämnd som enligt första stycket fullgör uppgifter inom socialtjänsten.

Andra utförare inom socialtjänsten

3 § Kommunen får ingå avtal med ett privaträttsligt organ eller en fysisk person om att utföra kommunens uppgifter inom socialtjänsten. Uppgifter som innefattar myndighetsutövning får dock inte överlämnas.

Bestämmelser om att en kommun får ingå avtal om att någon av dess uppgifter helt eller delvis ska utföras av en annan kommun eller en region finns i 9 kap. 37 § kommunallagen (2017:725).

En kommun som inte tillhör någon region

4 § Lagens bestämmelser om regioner ska även tillämpas på en kommun som inte tillhör någon region.

5 kap. Verksamhetens kvalitet

Vetenskap och beprövad erfarenhet

1 § Verksamhet inom socialtjänsten ska vara av god kvalitet. Verksamheten ska bedrivas i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet.

Var och en som fullgör uppgifter inom socialtjänsten ska medverka till att den verksamhet som bedrivs och de insatser som genomförs är av god kvalitet.

Uppföljning och kvalitetsutveckling

2 § Socialnämnden ska systematiskt och fortlöpande följa upp, utveckla och säkra kvaliteten i verksamheten.

Personalens utbildning och erfarenhet

3 § Personal som utför uppgifter inom socialtjänsten ska ha lämplig utbildning och erfarenhet.

6 kap. Allmänt förebyggande arbete

Kunskap om förhållandena i kommunen

1 § Socialnämnden ska vara väl insatt i levnadsförhållandena i kommunen.

Information om socialtjänsten

2 § Socialnämnden ska informera om socialtjänsten i kommunen.

Uppsökande verksamhet

3 § Socialnämnden ska genom uppsökande verksamhet och på annat sätt bidra till att skapa förutsättningar för goda levnadsförhållanden.

Socialnämnden ska i den uppsökande verksamheten upplysa om socialtjänsten och vilka insatser den kan erbjuda. När det är lämpligt ska nämnden samverka med andra samhällsorgan och med enskilda organisationer.

Samhällsplanering och samhällsmiljö

4 § Socialnämnden ska medverka i samhällsplaneringen. Nämnden ska främja goda miljöer i kommunen i samverkan med andra samhällsorgan, enskilda organisationer och fysiska personer.

Socialnämndens medverkan i samhällsplaneringen ska bygga på nämndens sociala erfarenheter och särskilt syfta till att påverka utformningen av bostadsområden i kommunen. Nämnden ska också arbeta för att offentliga lokaler och allmänna kommunikationer utformas så att de blir lätt tillgängliga för alla.

5 § Socialnämnden ska ta initiativ till och bevaka att åtgärder vidtas för att skapa en god samhällsmiljö och goda förhållanden för barn och unga, för äldre, för personer med funktionsnedsättning, för dem som utsatts för våld eller andra övergrepp av en närstående och för andra grupper som har behov av samhällets särskilda stöd. Socialnämnden ska i sin verksamhet främja den enskildes rätt till arbete, bostad och utbildning.

Förebyggande arbete mot skadligt bruk och beroende

6 § Socialnämnden ska arbeta för att förebygga och motverka skadligt bruk och beroende av alkohol, narkotika och andra beroendeframkallande medel samt spel om pengar.

7 § Socialnämnden ska genom information till myndigheter, grupper och enskilda samt genom uppsökande verksamhet sprida kunskap om skadeverkningar av skadligt bruk och beroende och om de hjälpmöjligheter som finns.

Förebyggande arbete mot brottslighet

8 § Socialnämnden ska arbeta för att förebygga och motverka brottslighet.

7 kap. Övergripande planering och samverkan

Planering av insatser

1 § Kommunen ska planera sina insatser för enskilda. Kommunen ska särskilt väga in behovet av tidiga och förebyggande insatser.

Om det inte är obehövt ska kommunen samverka med regionen och med andra relevanta samhällsorgan och organisationer vid planeringen av insatser.

Överenskommelser om samverkan i fråga om vissa grupper

2 § Kommunen ska ingå en överenskommelse med regionen om att samverka i fråga om

- barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet eller som är placerade i ett skyddat boende,
- personer med psykisk funktionsnedsättning, och
- personer som har ett skadligt bruk eller beroende av alkohol, narkotika, andra beroendeframkallande medel, läkemedel, dopningsmedel eller spel om pengar.

Om det är möjligt bör organisationer som företräder dessa grupper av personer eller deras närstående ges möjlighet att lämna synpunkter på innehållet i överenskommelsen.

Överenskommelser om effektivare användning av resurser

3 § Kommunen får träffa en överenskommelse med regionen, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen om att samverka inom ramen för socialtjänstens uppgifter i syfte att uppnå en effektivare användning av tillgängliga resurser. Kommunen ska bidra till finansieringen av verksamhet som bedrivs i sådan samverkan. Enligt bestämmelser i lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser får kommunen delta i finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet.

Riksrevisionen får granska verksamhet som bedrivits i samverkan med och som delvis finansierats av Försäkringskassan eller Arbetsförmedlingen. Vid granskningen har Riksrevisionen rätt att ta del av de uppgifter som behövs för att granska verksamheten.

AVDELNING III. ANSVAR FÖR BOENDE, DELAKTIGHET OCH FÖR VÅRD UTANFÖR DET EGNA HEMMET

8 kap. Boende och delaktighet i samhället

Möjligheten att bo hemma och ha kontakt med andra

1 § Socialnämnden bör underlätta för enskilda att bo hemma och att ha kontakt med andra, genom hemtjänst, dagverksamheter eller andra liknande insatser.

Äldre personer

Självständighet, gemenskap och goda bostäder

2 § Socialnämnden ska arbeta för att äldre personer får möjlighet att leva och bo självständigt under trygga förhållanden och ha en aktiv och meningsfull tillvaro i gemenskap med andra.

3 § Socialnämnden ska arbeta för att äldre personer får goda bostäder. Nämnden ska därutöver ge äldre som behöver det insatser i hemmet och tillgång till andra lättåtkomliga tjänster.

4 § Kommunen ska inrätta särskilda boendeformer för äldre personer som behöver omvårdnad och särskilt stöd.

Kommunen får även inrätta särskilda boendeformer för äldre personer som främst behöver insatser i boendet och andra lättåtkomliga tjänster och som därutöver har behov av att bryta oönskad isolering.

Minoritetsspråk

5 § Kommunen ska arbeta för att det ska finnas tillgång till personal med kunskaper i finska, jiddisch, meänkieli, romani chib eller samiska där detta behövs i omvårdnaden om äldre personer.

6 § En kommun som ingår i ett förvaltningsområde enligt lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk ska erbjuda den som begär det möjlighet att få hela eller en väsentlig del av den omvårdnad som erbjuds inom ramen för äldreomsorgen av personal som behärskar finska, meänkieli eller samiska.

7 § En kommun som inte ingår i något förvaltningsområde enligt lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk ska erbjuda den som begär det möjlighet att få hela eller en väsentlig del av den omvårdnad som erbjuds inom ramen för äldreomsorgen av personal som behärskar finska, jiddisch, meänkieli, romani chib eller samiska, om kommunen har tillgång till personal med sådana språkkunskaper. Detsamma gäller för en kommun som ingår i ett förvaltningsområde för ett visst minoritetsspråk vad gäller övriga minoritetsspråk.

8 § Kommunen ska inom ramen för äldreomsorg som erbjuds enligt 6 och 7 §§ beakta äldre personers behov av att upprätthålla sin kulturella identitet.

9 § Kommunen ska informera den som ansöker om insatser inom ramen för äldreomsorgen om möjligheterna att få omvårdnad av personal som behärskar något av de angivna minoritetsspråken enligt 6 och 7 §§.

Personer med funktionsnedsättning

Delaktighet i samhället

10 § Socialnämnden ska arbeta för att personer som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring får möjlighet att delta i samhällets gemenskap och att leva som andra.

Socialnämnden ska medverka till att dessa personer får en meningsfull sysselsättning och får bo på ett sätt som är anpassat efter deras individuella behov av särskilt stöd.

Bostäder med särskilt stöd

11 § Kommunen ska inrätta bostäder med särskilt stöd för personer som behöver ett sådant boende till följd av att de möter betydande svårigheter i sin livsföring av fysiska, psykiska eller andra skäl.

Ansvar för att erbjuda vård utanför hemmet

1 § Socialnämnden ansvarar för att enskilda som behöver vårdas eller bo i ett annat hem än det egna tas emot i

- ett familjehem,
- ett stödboende för barn och unga i åldern 16–20 år (stödboende), eller
- ett hem för vård eller boende.

Barn som är 16 eller 17 år får tas emot i ett stödboende endast om det finns särskilda skäl.

Vad som avses med familjehem, stödboende och hem för vård eller boende

Familjehem

2 § Med familjehem avses ett enskilt hem som på uppdrag av socialnämnden tar emot barn för stadigvarande vård, omsorg och uppfostran eller vuxna för vård och omvårdnad och vars verksamhet inte bedrivs yrkesmässigt.

Stödboende

3 § Med stödboende avses en verksamhet inom socialtjänsten som tar emot enskilda i åldern 16–20 år i ett eget boende med individanpassat stöd. Om en sådan verksamhet drivs av ett privaträttsligt organ eller en fysisk person, krävs dessutom att verksamheten bedrivs yrkesmässigt.

Hem för vård eller boende

4 § Med hem för vård eller boende avses ett hem inom socialtjänsten som tar emot enskilda för vård eller behandling i förening med ett boende. Om ett sådant hem drivs av ett privaträttsligt organ eller en fysisk person, krävs dessutom att verksamheten bedrivs yrkesmässigt. Som hem för vård eller boende räknas inte sådana särskilda boendeformer för äldre personer som avses i 8 kap. 4 § och inte heller sådana särskilda boendeformer för personer med funktionsnedsättning som avses i 8 kap. 11 §.

Ansvar för att erbjuda skyddat boende

5 § Socialnämnden ansvarar för att enskilda som behöver stöd och skydd till följd av hot, våld eller andra övergrepp kan tas emot i ett skyddat boende.

Vad som avses med skyddat boende

6 § Med skyddat boende avses ett boende inom socialtjänsten som tillhandahåller platser för tillfällig heldygnsvistelse tillsammans med individanpassat stöd åt enskilda i behov av skydd mot hot, våld eller andra övergrepp. Om ett sådant boende drivs av ett privaträttsligt organ eller en fysisk person, krävs dessutom att verksamheten bedrivs yrkesmässigt.

Ansvar för att hem och boenden finns tillgängliga

7 § Kommunen ansvarar för att det finns tillgång till familjehem, stödboenden, skyddade boenden och hem för vård eller boende. Enligt 8 § ska dock behovet av vissa hem tillgodoses av staten.

8 § Staten ska tillgodose behovet av sådana hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (särskilda ungdomshem) och sådana hem som avses i 22 och 23 §§ lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall (LVM-hem).

Staten får ta ut en avgift för vård i särskilda ungdomshem och LVM-hem av den kommun som begärt placeringen.

9 § Statens institutionsstyrelse leder verksamheten vid särskilda ungdomshem och LVM-hem. Bestämmelser om tillsyn m.m. över verksamheten vid hemmen finns i 28 kap.

Statens institutionsstyrelse får genom avtal ge en region eller en kommun i uppdrag att inrätta och driva ett särskilt ungdomshem eller LVM-hem om det finns särskilda skäl.

God vård som bedrivs i samråd med socialnämnden

10 § Socialnämnden ansvarar för att den som på initiativ av nämnden har tagits emot i ett annat hem än det egna får god vård.

Vården bör utformas så att den bidrar till att den enskilde får samhörighet med närstående samt kontakt med hemmiljön.

11 § Vård i familjehem, stödboende, skyddat boende, hem för vård eller boende, särskilda ungdomshem och LVM-hem ska bedrivas i samråd med socialnämnden.

Vård- och genomförandeplan

12 § Om en enskild behöver vårdas i ett familjehem, stödboende, skyddat boende eller hem för vård eller boende, ska socialnämnden upprätta en plan för vården (vårdplan).

För barn och unga som vårdas i ett familjehem, stödboende, skyddat boende eller hem för vård eller boende ska nämnden också upprätta en plan över hur vården ska genomföras (genomförandeplan).

Av en vårdplan och en genomförandeplan ska det även framgå vilka åtgärder och insatser som andra huvudmän har ansvar för.

13 § En vårdplan ska revideras vid behov. Om en vårdplan revideras, och det finns en genomförandeplan, ska även genomförandeplanen ses över.

Den första revideringen av en vårdplan som gäller ett barn ska ske senast när barnet har varit placerat i två år. Om det inte finns särskilda skäl mot det, ska vårdplanen vid den tidpunkten särskilt ta upp frågan om barnets långsiktiga boende.

AVDELNING IV. INSATSER TILL ENSKILDA

10 kap. Socialnämndens ansvar att erbjuda insatser

Insatser kan ges i olika former och på olika sätt

1 § Socialnämnden ansvarar för att erbjuda insatser i form av rådgivning, omsorg, vård, stöd och annan hjälp till enskilda som behöver det.

2 § Den som omfattas av lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. har inte rätt till sådana insatser enligt 11 kap. 1 § eller sådant ekonomiskt bistånd enligt 12 kap. 1 § som motsvarar förmåner enligt lagen om mottagande av asylsökande m.fl. Han eller hon har inte heller rätt till ekonomiskt bistånd för bostadskostnader.

Den enskildes önskemål och självständighet ska vägas in

3 § Insatser ska utformas och genomföras tillsammans med den enskilde och vid behov i samverkan med andra samhällsorgan och enskilda organisationer.

4 § När en insats utförs i boendet ska den enskilde så långt det är möjligt kunna välja när och hur insatsen ges.

5 § Insatser ska utformas så att de stärker den enskildes möjligheter att leva ett självständigt liv.

Digital teknik

6 § Digital teknik får användas när insatser ges i form av hemtjänst eller boende i en sådan särskild boendeform för äldre personer som avses i 8 kap. 4 §. Den digitala tekniken får bara användas utanför den mänskliga kroppen.

Fast omsorgskontakt

7 § Den som har hemtjänst ska erbjudas en fast omsorgskontakt, om det inte är uppenbart obehövligt.

Den fasta omsorgskontakten ska tillgodose den enskildes behov av trygghet, kontinuitet, individanpassad omsorg och samordning när hemtjänstinsatsen verkställs.

När insatser ska samordnas i en individuell plan

8 § Om en enskild har behov av insatser både från socialtjänsten och från hälso- och sjukvården, ska kommunen tillsammans med regionen upprätta en individuell plan. Planen ska upprättas om kommunen eller regionen bedömer att den behövs för att den enskilde ska få sina behov tillgodosedda, och om den enskilde samtycker till att den upprättas. Arbetet med planen ska påbörjas genast.

Av planen ska det framgå

1. vilka insatser som behövs,
2. vilka insatser respektive huvudman ska ansvara för,
3. vilka åtgärder som ska vidtas av någon annan än kommunen eller regionen, och
4. vem av huvudmännen som ska ha det övergripande ansvaret för planen.

9 § Den individuella planen ska upprättas tillsammans med den enskilde när det är möjligt. Närstående ska ges möjlighet att delta i arbetet med planen, om det är lämpligt och den enskilde inte motsätter sig det.

Insatser efter behovsprövning

Den enskilde har rätt till insatser för att tillgodose sina personliga behov

1 § En enskild som inte själv kan tillgodose sina personliga behov och inte heller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt att få insatser av socialnämnden för dessa behov.

Den enskilde ska tillförsäkras skäligen levnadsförhållanden genom insatserna.

Den enskildes ekonomi ska inte alltid beaktas

2 § Socialnämnden får inte ta hänsyn till en persons ekonomiska förhållanden när nämnden prövar om den enskilde behöver insatser för att tillförsäkras skäligen levnadsförhållanden och behovet gäller sådana insatser där rätten att ta ut avgifter för insatsen regleras i 32 kap.

Äldre par har rätt att fortsätta bo tillsammans

3 § För att anses ha skäligen levnadsförhållanden, ska den som har beviljats eller beviljas boende i en sådan särskild boendeform för äldre personer som avses i 8 kap. 4 § kunna bo med sin make eller sambo. Det gäller under förutsättning att paret stadigvarande bor tillsammans. Om den ena parten redan bor i ett sådant boende, ska paret dessförinnan stadigvarande ha bott tillsammans.

Rätten att bo tillsammans gäller oavsett om maken eller sambon har behov av boende i en särskild boendeform.

Socialnämnden får ge ytterligare insatser

4 § Socialnämnden får ge insatser för att tillgodose personliga behov utöver vad som följer av 1 § om det finns skäl för det.

Insatser utan individuell behovsprövning

Socialnämnden får erbjuda insatser utan individuell behovsprövning

5 § Socialnämnden får tillhandahålla insatser för att tillgodose personliga behov utan individuell behovsprövning. Följande insatser kräver dock alltid en individuell behovsprövning:

1. kontaktperson, kontaktfamilj eller kvalificerad kontaktperson,
2. vård i familjehem,
3. vård i LVM-hem,
4. vård i särskilda ungdomshem,
5. vård av barn eller unga mellan 18 och 20 år i jourhem, stödboende, skyddat boende och andra hem för vård eller boende utöver sådana LVM-hem och särskilda ungdomshem som avses i 3 och 4,
6. bostad i ett boende för äldre personer eller för personer med funktionsnedsättning som avses i 8 kap. 4 eller 11 §, och
7. vård i hem för viss annan heldygnsvård.

Information om möjligheten till individuellt behovsprövade insatser

6 § Den som genomför insatser som har beslutats enligt 5 § ska informera enskilda som vänder sig till verksamheten om möjligheten att ansöka om insatser enligt 1 §.

Informationen ska lämnas på lämpligt sätt och i lämplig utsträckning.

Ekonomiskt bistånd för att få en skälig levnadsnivå

1 § En enskild som inte själv kan tillgodose sina ekonomiska behov och inte heller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt att få ekonomiskt bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sina levnadskostnader i övrigt.

Den enskilde ska tillförsäkras en skälig levnadsnivå genom biståndet.

Socialnämnden får ge ytterligare ekonomiskt bistånd

2 § Socialnämnden får ge ekonomiskt bistånd utöver vad som följer av 1 § om det finns skäl för det.

Förutsättningar för försörjningsstöd*Skyldighet att stå till arbetsmarknadens förfogande*

3 § En enskild som kan arbeta, men som inte kan försörja sig, har rätt till försörjningsstöd om han eller hon står till arbetsmarknadens förfogande. I detta ingår att vid behov delta i kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare eller motsvarande utbildning vid folkhögskola.

Om det finns godtagbara skäl, har den enskilde rätt till försörjningsstöd även om han eller hon inte står till arbetsmarknadens förfogande.

Skyldighet att delta i praktik

4 § Om en enskild som får försörjningsstöd inte har kunnat erbjudas någon lämplig arbetsmarknadspolitisk åtgärd, får socialnämnden begära att han eller hon under viss tid ska delta i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet som nämnden anvisar.

Syftet med praktiken eller den kompetenshöjande verksamheten ska vara att utveckla den enskildes möjligheter att i framtiden försörja sig själv. Verksamheten ska förbättra den enskildes möjligheter att komma in på arbetsmarknaden eller, när det är lämpligt, på en fortsatt utbildning. Den enskildes individuella önskemål och förutsättningar ska vägas in i skälig utsträckning när verksamheten utformas.

Socialnämnden ska samråda med Arbetsförmedlingen inför beslut om att anvisa praktik eller någon annan kompetenshöjande verksamhet.

5 § Om den enskilde utan godtagbart skäl avböjer att delta i praktik eller någon annan kompetenshöjande verksamhet som anvisats enligt 4 §, får fortsatt försörjningsstöd nekas eller sättas ned. Detsamma gäller om han eller hon uteblir från praktiken eller den kompetenshöjande verksamheten utan godtagbart skäl.

6 § En enskild som deltar i praktik eller någon annan kompetenshöjande verksamhet enligt 4 § ska inte anses som arbetstagare. I den utsträckning den enskilde utför uppgifter som stämmer överens med eller liknar sådant som vanligen utförs vid förvärvsarbete, ska han eller hon dock likställas med arbetstagare vid tillämpning av 2 kap. 1–9 §§, 3 kap. 1–4 och 6–13 §§, 4 kap. 1–4 och 8–10 §§ samt 7–9 kap. arbetsmiljölagen (1977:1160) och av bestämmelserna om arbetsskadeförsäkring i socialförsäkringsbalken.

Beräkning av försörjningsstöd

7 § Försörjningsstöd lämnas för skäliga kostnader för

1. livsmedel, kläder och skor, lek och fritid, förbrukningsvaror, hälsa och hygien samt dagstidning och telefon, och

2. boende, hushållsel, arbetsresor, hemförsäkring samt medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa.

Regeringen anger en norm (riksnorm) för hur skäligen kostnader enligt första stycket 1 ska beräknas. Riksnormen gäller i hela landet och sätts utifrån officiella prisundersökningar av olika hushållstypers baskonsumtion.

Socialnämnden ska i ett enskilt fall beräkna dessa kostnader till en högre nivå om det finns särskilda skäl för det. Nämnden får också i ett enskilt fall beräkna kostnaderna till en lägre nivå, om det finns särskilda skäl för det.

Särskild beräkningsregel för den som börjat arbeta

8 § För den som har fått försörjningsstöd under sex månader i följd ska 25 procent av inkomsterna av anställning inte beaktas vid bedömningen av rätten till ekonomiskt bistånd (särskild beräkningsregel).

Den särskilda beräkningsregeln gäller under två år. Därefter måste kravet på att försörjningsstöd ska ha lämnats under sex månader i följd uppfyllas på nytt för att den särskilda beräkningsregeln ska gälla igen.

Den särskilda beräkningsregeln gäller inte hemmavarande barns och skolungdomars inkomster som anges i 9 § tredje stycket.

Barns och skolungdomars inkomster vid beräkningen av ekonomiskt bistånd

9 § Vid bedömningen av rätten till ekonomiskt bistånd ska socialnämnden inte räkna in

- hemmavarande barns inkomster av eget arbete, eller
- hemmavarande skolungdomars inkomster av eget arbete om skolungdomarna är under 21 år.

Till skolgång räknas studier i grundskolan eller gymnasieskolan eller annan jämförlig grundutbildning.

Hemmavarande barns och skolungdomars inkomster av eget arbete får dock räknas in vid bedömningen av den enskildes behov av ekonomiskt bistånd till den del dessa inkomster per kalenderår överstiger ett prisbasbelopp enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken.

13 kap. Vissa insatser som socialnämnden ska kunna erbjuda

Brottsofferstöd

1 § Socialnämnden ska erbjuda brottsofferstöd. Insatsen kan riktas till både den som utsatts för brott och dennes närstående.

I socialnämndens ansvar enligt första stycket ingår att nämnden ska vara uppmärksam på att personer kan vara i behov av insatser för att förändra sin situation, såsom kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av en närstående man, andra personer som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av någon närstående samt personer som är eller har varit utsatta för våld eller förtryck med hedersmotiv.

Budget- och skuldrådgivning

2 § Socialnämnden ska erbjuda budget- och skuldrådgivning om en skuldsatt person behöver vägledning för att hitta långsiktiga lösningar på sina ekonomiska svårigheter.

Insatsen ska även erbjudas under ett skuldsaneringsförfarande och till dess att en beviljad skuldsanering eller F-skuldsanering är helt avslutad.

3 § Konsumentverket ska stödja och ge vägledning för den budget- och skuldrådgivning som socialnämnden ansvarar för.

SFS 2025:400

Familjerådgivning och samarbetsamtal

Familjerådgivning

4 § Socialnämnden ska erbjuda den som begär det familjerådgivning i form av samtal som syftar till att hjälpa par och familjer att bearbeta samlevnads-konflikter. Annan familjerådgivning än sådan som en kommun anordnar ska ske i yrkesmässigt bedriven verksamhet.

Informationssamtal

5 § Socialnämnden ska erbjuda föräldrar som inte är överens i frågor om vårdnad, boende eller umgänge informationssamtal enligt lagen (2021:530) om informationssamtal. Samtalen ska ledas av en sakkunnig person.

Samarbetsamtal

6 § Socialnämnden ska erbjuda samarbetsamtal i syfte att föräldrar ska nå enighet i frågor som gäller vårdnad, boende och umgänge och i frågor som gäller barnets försörjning. Samtalen ska ledas av en sakkunnig person.

Socialnämnden ska även erbjuda föräldrar hjälp med att träffa avtal om vårdnad, boende eller umgänge enligt 6 kap. 6 §, 14 a § andra stycket eller 15 a § tredje stycket föräldrabalken.

Kontaktperson, kontaktfamilj och särskilt kvalificerad kontaktperson

7 § Socialnämnden får utse en person (kontaktperson) eller en familj (kontaktfamilj) med uppgift att hjälpa den enskilde och hans eller hennes närmaste i personliga angelägenheter, om den enskilde begär eller samtycker till det.

Om en person som inte har fyllt 21 år har behov av särskilt stöd och särskild vägledning för att motverka en risk för skadligt bruk eller beroende av alkohol, narkotika eller andra beroendeframkallande medel, för brottslig verksamhet eller för något annat socialt nedbrytande beteende, får nämnden utse en särskilt kvalificerad kontaktperson för den unge om denne begär eller samtycker till det.

Stöd för att ändra beteendet hos våldsutövare

8 § Socialnämnden ska erbjuda insatser som syftar till att ändra beteendet hos den som utsätter eller har utsatt närstående för våld eller andra övergrepp.

När socialnämnden erbjuder sådana insatser ska nämnden särskilt beakta säkerheten för den som utsätts eller har utsatts för våld eller andra övergrepp och för dennes närstående.

Stöd till den som vårdar eller stöder en närstående

9 § Socialnämnden ska erbjuda stöd till den som vårdar en närstående som är äldre eller långvarigt sjuk och till den som stöder en närstående med funktionsnedsättning.

Stöd vid skadligt bruk eller beroende

10 § Socialnämnden ska erbjuda insatser till den som behöver stöd eller vård för att komma ifrån ett skadligt bruk eller beroende av alkohol,

narkotika, andra beroendeframkallande medel, läkemedel, dopningsmedel eller spel om pengar. Nämnden ska ta de initiativ som krävs för att sådana insatser kan erbjudas dem som har behov av insatser.

Socialnämnden ska planera insatserna i samförstånd med den enskilde och noga följa upp att planen fullföljs.

AVDELNING V. HANDLÄGGNING OCH HANTERING AV UPPGIFTER

14 kap. Handläggning och dokumentation

Bestämmelser i annan lag

1 § Bestämmelser om handläggning av ärenden finns i förvaltningslagen (2017:900).

När socialnämnden ska inleda en utredning

2 § Om socialnämnden får information om något som skulle kunna leda till en åtgärd av nämnden, ska nämnden genast inleda en utredning.

Det som har kommit fram vid en utredning, och som har betydelse för avgörandet av ett ärende, ska hanteras på ett betryggande sätt.

Dokumentation av uppgifter

Skyldighet att dokumentera

3 § Handläggning av ärenden som rör enskilda samt genomförande av insatser ska dokumenteras, om inte annat följer av 4 eller 5 §. Beslut och åtgärder i ärendet ska dokumenteras. Även faktiska omständigheter och händelser av betydelse ska dokumenteras.

Undantag från skyldigheten att dokumentera

4 § Skyldigheten att dokumentera gäller inte uppgifter om enskildas personliga förhållanden vid rådgivning.

5 § Socialnämnden får, om det finns särskilda skäl, besluta att uppgifter som kan röja den enskildes identitet inte ska dokumenteras vid genomförande av en insats utan individuell behovsprövning enligt 11 kap. 5 §.

Hur dokumentationen ska utformas och förvaras

6 § Dokumentationen ska utformas med respekt för den enskildes integritet. Den enskilde bör hållas underrättad om de journalanteckningar och andra anteckningar som förs om honom eller henne. Om den enskilde anser att någon uppgift i dokumentationen är felaktig ska det antecknas.

7 § Handlingar som rör enskildas personliga förhållanden ska förvaras så att obehöriga inte får tillgång till dem.

Möjlighet att lämna uppgifter muntligt inför socialnämnden

8 § En enskild som ska underrättas och ges tillfälle att yttra sig enligt 25 § förvaltningslagen (2017:900) har rätt att lämna uppgifter muntligt inför socialnämnden, om det inte finns särskilda skäl mot det.

En enskild som ges tillfälle att yttra sig ska informeras om sin rätt att muntligt lämna uppgifter inför nämnden.

9 § Socialnämnden får ändra ett beslut om en insats som gäller tills vidare till den enskildes nackdel om förhållandena för den enskilde har förändrats väsentligt.

I 37 § andra stycket förvaltningslagen (2017:900) finns ytterligare bestämmelser om när beslut får ändras.

Handläggning av ärenden där besluten kan laglighetsprövas

10 § Följande bestämmelser i förvaltningslagen (2017:900) ska gälla i alla ärenden hos socialnämnden som rör enskilda, även sådana ärenden där besluten kan laglighetsprövas enligt 13 kap. kommunallagen (2017:725):

- 10 § om partsinsyn,
- 11 och 12 §§ om åtgärder om handläggningen försenas,
- 23 § om utredningsansvaret,
- 24 § om när man får lämna uppgifter muntligt,
- 25 § om kommunikation,
- 31 § om dokumentation av beslut,
- 32 § om motivering av beslut,
- 33 och 34 §§ om underrättelse om innehållet i beslut och hur ett överklagande går till, och
- 36 § om rättelse av skrivfel och liknande.

Första stycket gäller också vid handläggning av en ansökan eller ett yttrande till en annan myndighet i ett mål eller ärende som rör en enskild.

11 § Bestämmelserna om remiss i 26 § förvaltningslagen (2017:900) ska gälla i alla ärenden hos socialnämnden, även sådana där besluten kan laglighetsprövas enligt 13 kap. kommunallagen (2017:725).

Delgivning

12 § Om ett mål eller ärende enligt denna lag avser myndighetsutövning, får delgivning med en enskild inte ske på sådant sätt som anges i 34–38 och 47–51 §§ delgivningslagen (2010:1932).

15 kap. Uppgiftsskyldighet och rätt att ta del av uppgifter

Bestämmelser i annan lag

1 § Bestämmelser om sekretess i det allmännas verksamhet och om förbud att lämna ut allmänna handlingar finns i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Där finns även sekretessbrytande bestämmelser och bestämmelser om undantag från sekretess.

Socialnämndens skyldighet att lämna uppgifter

Personuppgifter som behövs för statistiska ändamål

2 § Socialnämnden ska lämna personuppgifter till Socialstyrelsen för angelägna statistiska ändamål.

Regeringen får meddela föreskrifter om socialnämndens skyldighet enligt första stycket.

Personuppgifter som behövs för forskningsändamål

3 § Socialnämnden ska på begäran lämna personuppgifter till statliga myndigheter för forskningsändamål, om det kan ske utan risk för att den enskilde eller någon närstående till honom eller henne lider men.

4 § Socialnämnden ska på begäran lämna uppgifter om utbetalat ekonomiskt bistånd till en annan myndighet, om syftet är att undvika felaktiga utbetalningar från det allmänna eller en felaktig beskattning.

Underrättelse till åklagaren

5 § Om en person har dömts till ungdomsvård eller ungdomstjänst eller om ungdomstjänst har beslutats genom ett godkänt strafföreläggande, är socialnämnden skyldig att underrätta åklagaren när det kan antas att det finns förutsättningar

1. att meddela en varning enligt 30 b § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare, eller
2. att undanröja påföljden enligt 32 kap. 4 § brottsbalken.

Underrättelse till Folkhälsomyndigheten

6 § Om socialnämnden i sin verksamhet har uppmärksammat något som tyder på att det förekommer skadligt bruk eller beroende av nya medel eller att ändringar sker i mönstret för skadligt bruk eller beroende av kända medel, ska nämnden genast underrätta Folkhälsomyndigheten om det.

Uppgiftslämnande till vissa myndigheter

7 § Socialnämnden ska lämna

1. uppgifter om huruvida någon vistas i ett familjehem, stödboende, skyddat boende eller hem för vård eller boende, om uppgifterna i ett enskilt fall begärs av en domstol, en åklagarmyndighet, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Kronofogdemyndigheten, Skatteverket eller Tullverket,
2. uppgifter som behövs i ett ärende hos Skatteverket om skyddad folkbokföring enligt 16 § folkbokföringslagen (1991:481), eller
3. uppgifter om en studerande, om uppgifterna behövs för prövning av ett ärende om att avskilja denne från högskoleutbildning eller polisprogrammet.

Uppgiftsskyldighet för nämnder, kommuner och andra utförare

Uppgiftslämnande mellan nämnder

8 § Om kommunens uppgifter inom socialtjänsten fullgörs av flera nämnder, ska varje sådan nämnd, i den utsträckning det begärs, till de övriga lämna

1. uppgifter om att en person är aktuell i ett ärende inom socialtjänsten, och
2. de uppgifter som behövs för att administrera fördelningen av platser inom särskilda boendeformer i kommunen.

Uppgiftsskyldigheten gäller inte uppgifter som omfattas av sekretess enligt 26 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Uppgiftsskyldighet för utförare

9 § Om en kommun har överlämnat åt en annan kommun, åt Statens institutionsstyrelse eller åt någon som yrkesmässigt bedriver enskild verksamhet att utföra insatser enligt denna lag, ska utföraren på begäran lämna uppgifter till den socialnämnd som ansvarar för insatsen. Detsamma gäller om en annan kommunal eller gemensam nämnd utför insatser som har beslutats av socialnämnden.

Uppgifter som ska lämnas är sådana som socialnämnden behöver för kvalitetssäkring, administration, uppföljning eller utvärdering.

Skyldigheten att lämna uppgifter gäller inte uppgifter som en enskild har lämnat i förtroende vid familjerådgivning som erbjuds av socialnämnden eller som har inhämtats i samband med rådgivningen.

Socialnämndens rätt att ta del av uppgifter

Uppgifter om enskilda hos Centrala studiestödsnämnden, Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och arbetslöshetskassorna

10 § Socialnämnden har rätt att ta del av uppgifter om förmåner, ersättning eller annat stöd åt enskilda hos Centrala studiestödsnämnden, Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och arbetslöshetskassorna. Om det finns skäl för det, ska dessa myndigheter och arbetslöshetskassorna på eget initiativ lämna sådana uppgifter till socialnämnden.

Regeringen får meddela ytterligare föreskrifter om vilka uppgifter som ska lämnas ut enligt första stycket.

Uppgifter om enskilda hos Arbetsförmedlingen

11 § Socialnämnden har rätt att ta del av uppgifter om enskilda hos Arbetsförmedlingen. Om det finns skäl för det, ska Arbetsförmedlingen på eget initiativ lämna sådana uppgifter till socialnämnden.

Regeringen får meddela ytterligare föreskrifter om vilka uppgifter som ska lämnas ut enligt första stycket.

Uppgifter om enskilda hos Skatteverket

12 § Socialnämnden har rätt att hos Skatteverket ta del av uppgifter om enskilda som avser inkomstslaget kapital enligt inkomstskattelagen (1999:1229) eller återbetalning av skatt enligt skatteförfarandelagen (2011:1244). Om det finns skäl för det, ska Skatteverket på eget initiativ lämna sådana uppgifter till socialnämnden.

Regeringen får meddela ytterligare föreskrifter om vilka uppgifter som ska lämnas ut enligt första stycket.

16 kap. Gallring

Socialnämndens skyldighet att gallra anteckningar och uppgifter

1 § Anteckningar och andra uppgifter i en personakt hos socialnämnden som ingår i en sådan sammanställning av uppgifter som avses i lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten ska gallras fem år efter det att sista anteckningen gjordes i akten. Socialnämnden ska dock inte gallra uppgifterna så länge uppgifter om samma person inte har gallrats av nämnden enligt andra stycket.

Uppgifter i en sammanställning som avses i lagen om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten ska gallras fem år efter det att de förhållanden som uppgifterna avser har upphört.

Gallringen ska vara avslutad senast kalenderåret efter det att gallringsskyldigheten inträdde.

Undantag från gallringsskyldigheten

Faderskap, vårdnad, adoption samt vissa insatser som gäller barn

2 § Gallring med stöd av bestämmelserna i 1 § första stycket får inte göras av handlingar som har kommit in eller upprättats i samband med

1. utredning om faderskap eller föräldraskap enligt 1 kap. 9 § föräldrabalken,

2. utredning om adoption, eller
3. att ett barn har placerats eller tagits emot i ett
  - familjehem,
  - stödboende,
  - skyddat boende,
  - hem för vård eller boende,
  - boende med särskilt stöd för personer med funktionsnedsättning, eller
  - annat enskilt hem som inte tillhör någon av föräldrarna eller någon annan som har vårdnaden om barnet.

Avtal om vårdnad, boende eller umgänge

3 § Avtal om vårdnad, boende eller umgänge enligt 6 kap. 6 §, 14 a § andra stycket eller 15 a § tredje stycket föräldrabalken som godkänts av socialnämnden får inte gallras förrän barnet har fyllt arton år.

Forskningens behov

4 § I ett representativt urval av kommuner ska handlingar undantas från gallring av hänsyn till forskningens behov. I övriga kommuner ska undantag från gallring göras i fråga om ett representativt urval av personer.

Ytterligare bestämmelser om gallring

5 § Ytterligare bestämmelser om undantag från gallringsskyldigheten finns i 17 kap. 4, 5 och 8 §§.

17 kap. Hantering av uppgifter i enskild verksamhet

Bestämmelser om dokumentation gäller även i enskild verksamhet

1 § I enskild verksamhet som står under tillsyn av Inspektionen för vård och omsorg enligt denna lag gäller bestämmelserna om dokumentation i 14 kap. 3–7 §§ vid genomförande av insatser.

Skyldighet att bevara och gallra uppgifter

Anteckningar och andra uppgifter som ska gallras

2 § Anteckningar och andra uppgifter i en personakt som ingår i en sammanställning av uppgifter som avses i lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten ska, i enskild verksamhet som står under tillsyn av Inspektionen för vård och omsorg enligt denna lag, bevaras och därefter gallras två år efter det att den sista anteckningen gjordes i akten. Uppgifterna ska dock inte gallras så länge uppgifter om samma person inte har gallrats enligt andra stycket.

Uppgifter i en sammanställning som avses i lagen om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten ska gallras två år efter det att de förhållanden som uppgifterna avser har upphört.

Gallringen ska vara avslutad senast kalenderåret efter det att gallringsskyldigheten inträdde.

Avtal om att lämna handlingar till socialnämnden

3 § Den socialnämnd som har beslutat om en insats som genomförs i en enskild verksamhet får träffa avtal med den som bedriver verksamheten om att handlingar ska överlämnas till nämnden när gallringsskyldigheten inträder. Detta gäller dock inte handlingar som avses i 4 och 5 §§.

4 § Handlingar i en personakt i enskild verksamhet som avser barn som har placerats eller tagits emot i ett stödboende, skyddat boende, hem för vård eller boende eller i en sådan bostad med särskilt stöd för personer med funktionsnedsättning som avses i 8 kap. 11 § ska överlämnas för bevarande till den socialnämnd som beslutat om insatsen, vid den tidpunkt då uppgifterna ska gallras enligt 2 § första stycket.

Forskningens behov

5 § Vid tidpunkten för gallring enligt 2 § första stycket ska handlingar i enskild verksamhet, av hänsyn till forskningens behov, i ett representativt urval av kommuner och i övriga kommuner i fråga om ett representativt urval av personer överlämnas för bevarande till den socialnämnd som beslutat om insatsen.

Utlämnande av handling i personakt till den akten gäller

6 § Den som en personakt gäller ska, om han eller hon begär det, så snart som möjligt få ta del av en handling i personakten i enskild verksamhet som står under tillsyn av Inspektionen för vård och omsorg enligt denna lag. Personen kan erbjudas att ta del av handlingen på plats eller att få en kopia av handlingen. Rätten att ta del av handlingar begränsas av bestämmelserna om tystnadsplikt i 11 §.

En fråga om utlämnande prövas av den som ansvarar för personakten. Om den ansvarige anser att personakten, eller någon del av den, inte bör lämnas ut ska han eller hon genast överlämna frågan om utlämnande till Inspektionen för vård och omsorg för prövning tillsammans med ett yttrande om skälen till att ett utlämnande inte bör ske.

En personakt får omhändertas

När en personakt får tas om hand respektive återlämnas

7 § Inspektionen för vård och omsorg får besluta att en personakt i enskild verksamhet som står under myndighetens tillsyn enligt denna lag ska tas om hand om

1. verksamheten upphör,
2. det på sannolika skäl kan antas att personakten inte kommer att hanteras enligt bestämmelserna i denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen, eller
3. den som ansvarar för personakten ansöker om det och det finns ett påtagligt behov av att akten tas om hand.

En omhändertagen personakt ska återlämnas, om det är möjligt och det inte finns skäl för omhändertagande. Beslut om återlämnande meddelas av Inspektionen för vård och omsorg efter ansökan av den som ansvarade för personakten vid beslutet om omhändertagande.

Hantering av en omhändertagen personakt

8 § Personakter som har tagits om hand av Inspektionen för vård och omsorg ska förvaras avskilda hos arkivmyndigheten i den kommun där akterna omhändertagits. Personakterna ska bevaras i minst två år från det att de kom in till arkivmyndigheten. Handlingar som avses i 4 och 5 §§ får inte gallras. En myndighet som har hand om en omhändertagen personakt har samma skyldighet att lämna en uppgift ur akten som den som var ansvarig för akten före omhändertagandet, om en uppgift ur akten begärs.

9 § Polismyndigheten ska lämna den hjälp som behövs för att verkställa ett beslut om omhändertagande av en personakt. Begäran om sådan hjälp får dock göras endast om

1. det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kan utföras utan att en polismans särskilda befogenheter enligt 10 § polislagen (1984:387) behöver användas, eller
2. det finns synnerliga skäl.

Utredning av missförhållanden och hantering av uppgifter

10 § Ett missförhållande eller en påtaglig risk för ett missförhållande, som har rapporterats enligt 27 kap. 2 §, ska i yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet utredas av den som bedriver verksamheten.

Rapporten, utredningen och övrig dokumentation enligt 27 kap. 5 § ska bevaras och därefter gallras fem år efter det att den sista anteckningen gjordes.

Den socialnämnd som har beslutat om en insats som genomförs i en yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet, får träffa avtal med den som bedriver verksamheten om att sådana handlingar som avses i andra stycket ska överlämnas till nämnden när gallringsskyldigheten inträder.

Tystnadsplikt

Uppgifter om enskildas personliga förhållanden

11 § Den som är eller har varit verksam inom yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet som avser insatser enligt denna lag får inte obehörigen röja vad han eller hon då har fått veta om enskildas personliga förhållanden.

Enskilt bedriven familjerådgivning

12 § Den som är eller har varit verksam inom enskilt bedriven familjerådgivning får inte obehörigen röja en uppgift som en enskild har lämnat i förtroende eller som har begärts in i samband med rådgivningen.

AVDELNING VI. SKYDD OCH STÖD FÖR BARN OCH UNGA

18 kap. Socialnämndens ansvar för barns och ungas uppväxtförhållanden

Trygghet och utveckling

1 § Socialnämnden ska arbeta för att barn och unga växer upp under trygga och goda förhållanden.

Nämnden ska främja en allsidig personlighetsutveckling och en gynnsam fysisk och social utveckling hos barn och unga i nära samarbete med vårdnadshavare eller andra som ansvarar för barns och ungas dagliga omsorg.

Förebygga och motverka att barn och unga far illa

Uppsökande verksamhet och samarbete mot vistelse i skadliga miljöer

2 § Socialnämnden ska bedriva uppsökande verksamhet och annat förebyggande arbete för att förhindra att barn och unga far illa.

Nämnden ska tillsammans med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs uppmärksamma om barn och unga vistas i miljöer som är skadliga för dem och arbeta för att förhindra att de vistas i sådana miljöer.

Förebygga och motverka skadligt bruk och beroende

3 § Socialnämnden ska särskilt arbeta för och ta initiativ till att förebygga och motverka skadligt bruk och beroende bland barn och unga av alkohol, narkotika och andra beroendeframkallande medel, andra berusningsmedel, dopningsmedel samt spel om pengar.

Förebygga och motverka brottslighet bland barn och unga

4 § Socialnämnden ska särskilt arbeta för och ta initiativ till att förebygga och motverka brottslighet bland barn och unga.

Skydd och stöd till barn och unga i riskzon

5 § Socialnämnden ska med särskild uppmärksamhet följa utvecklingen hos barn och unga som har visat tecken till en ogynnsam utveckling.

Socialnämnden ansvarar för att barn och unga som riskerar att utvecklas ogynnsamt får det skydd och stöd som de behöver och, om barnets eller den unges bästa motiverar det, får vård, omsorg och uppfostran utanför det egna hemmet. Ansvaret ska utövas i nära samarbete med vårdnadshavaren eller andra som står för barnets eller den unges dagliga omsorg.

Samverkan för att motverka att barn far illa

6 § Socialnämnden ska, i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa, samverka med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs. Nämnden ska ta initiativ till att samverkan kommer till stånd. I fråga om utlämnande av uppgifter gäller de begränsningar som följer av 17 kap. 11 och 12 §§ och av offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Insatser när barn har utsatts för brott

7 § Socialnämnden ansvarar för att ett barn som har utsatts för brott, och barnets närstående, får de insatser som de behöver.

Socialnämnden ska beakta att även ett barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående är offer för brott.

Barn och unga som har begått brott

Ungdomstjänst ska kunna verkställas så snart som möjligt

8 § Socialnämnden ansvarar för att påföljden ungdomstjänst kan verkställas så snart som möjligt. Verkställigheten ska påbörjas senast två månader efter det att domen har fått laga kraft, om inte särskilda skäl talar mot det.

Socialnämnden ska i en arbetsplan bestämma vad en beslutad ungdomstjänst ska innehålla och utse en handledare för den unge. Socialnämnden ska kontrollera att arbetsplanen följs.

Socialnämnden ansvarar för medling

9 § Socialnämnden ansvarar för att medling enligt lagen (2002:445) om medling med anledning av brott kan erbjudas när brottet har begåtts av någon som är under 21 år.

10 § Socialnämnden ska tillgodose de särskilda behov av insatser som barn och unga kan ha efter att

- ett mål eller ärende om vårdnad, boende, umgänge eller adoption har avgjorts,
- placering utanför det egna hemmet har upphört, eller
- verkställighet av sluten ungdomsvård enligt lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård har upphört.

Begränsning i möjligheten att ta emot andras barn

Förbud och begränsningar

11 § När ett barns bästa kräver det, får socialnämnden förbjuda eller begränsa möjligheterna för en person som bor i kommunen att i sitt hem ta emot någon annans barn.

Ett sådant förbud omfattar inte fall då det med hänsyn till särskilda omständigheter är uppenbart befogat att ett barn vistas i hemmet.

Straffansvar

12 § Den som överträder ett förbud eller en begränsning av möjligheterna att i hemmet ta emot någon annans barn döms till böter.

Allmänt åtal för brott som avses i första stycket får väckas endast efter medgivande av Socialstyrelsen.

19 kap. Anmälan om oro för att ett barn far illa

Skyldighet att anmäla oro för ett barn

Myndigheter och yrkesverksamma

1 § Följande myndigheter och yrkesverksamma är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa:

1. myndigheter inom hälso- och sjukvården, annan rättspsykiatrisk undersökningsverksamhet, socialtjänsten, verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, Kriminalvården, Polismyndigheten och Säkerhetspolisen,
2. andra myndigheter vars verksamhet berör barn och unga,
3. anställda hos sådana myndigheter som avses i 1 och 2, och
4. de som är verksamma inom yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet och fullgör uppgifter som berör barn och unga eller inom annan sådan verksamhet inom hälso- och sjukvården, på socialtjänstens område eller enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade.

För verksamma inom familjerådgivning gäller i stället för första stycket bestämmelserna i 2 §.

Verksamma inom familjerådgivning

2 § De som är verksamma inom familjerådgivning är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om att ett barn utnyttjas sexuellt eller utsätts för fysisk eller psykisk misshandel i hemmet.

Särskilda regler om Barnombudsmannens skyldighet att anmäla

3 § Barnombudsmannens skyldighet att anmäla och lämna uppgifter till socialnämnden regleras i 7 § lagen (1993:335) om Barnombudsman.

4 § Var och en som får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa bör anmäla det till socialnämnden.

Erbjudande om möte

5 § Socialnämnden bör erbjuda barnet, vårdnadshavaren och den som gjort anmälan enligt 1, 2 eller 3 § ett möte, om det är lämpligt med hänsyn till barnets bästa.

Information till anmälaren

6 § Socialnämnden får informera den som har gjort anmälan enligt 1, 2 eller 3 § om att en utredning har inletts, inte har inletts eller redan pågår. Sådan information ska på begäran lämnas till anmälaren, om det inte är olämpligt med hänsyn till omständigheterna.

20 kap. Bedömning och utredning av barns och ungas behov av skydd eller stöd**Socialnämnden ska göra en omedelbar skyddsbedömning**

1 § Om en anmälan till socialnämnden gäller barn eller unga, ska socialnämnden genast göra en bedömning av om barnet eller den unge behöver omedelbart skydd (omedelbar skyddsbedömning).

Bedömningen ska dokumenteras. För barn ska dokumentationen göras i en personakt.

Socialnämnden ska göra en förhandsbedömning

2 § Om en anmälan till socialnämnden gäller barn eller unga, ska socialnämnden fatta beslut om att inleda eller inte inleda utredning inom fjorton dagar efter det att anmälan har kommit in (förhandsbedömning). Ett sådant beslut behöver dock inte fattas om det redan pågår en utredning om det barn eller den unge som anmälan avser. Tiden för förhandsbedömningen får endast förlängas om det finns synnerliga skäl.

Socialnämndens utredning av barns behov av skydd eller stöd*Skyndsamt utredning*

3 § En utredning av om socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd eller stöd ska bedrivas skyndsamt och vara slutförd inom fyra månader från det att den inleddes. Om det finns särskilda skäl, får socialnämnden besluta att förlänga utredningen för viss tid.

Information om utredning

4 § Den som berörs av en utredning av ett barns behov av skydd eller stöd ska, om inte särskilda skäl talar mot det, genast informeras om att en utredning har inletts.

Utredningens bedrivande

5 § Socialnämnden får ta hjälp av sakkunniga i en utredning av ett barns behov av skydd eller stöd och i övrigt ta de kontakter som behövs för att bedöma behovet av insatser.

Utredningen ska bedrivas så att ingen utsätts för skada eller besvär utöver vad som är nödvändigt. Den ska inte göras mer omfattande än vad som är motiverat av omständigheterna i ärendet.

Skyldighet att lämna uppgifter till socialnämnden

6 § När socialnämnden har beslutat om en utredning om ett barns behov av skydd eller stöd, är myndigheter, anställda och yrkesverksamma som anges i 19 kap. 1 § skyldiga att lämna socialnämnden alla uppgifter som kan vara av betydelse för utredningen.

Samtal med barn utan vårdnadshavarens samtycke

7 § Samtal med ett barn får ske utan vårdnadshavarens samtycke och utan att vårdnadshavaren är närvarande

– vid en utredning av om socialnämnden behöver ingripa till barnets skydd eller stöd, och

– vid en utredning om överflyttning av vårdnaden enligt 6 kap. 7 eller 8 § föräldrabalken när utredningen sker på socialnämndens initiativ.

21 kap. Insatser till barn utan vårdnadshavarens samtycke

Insatser för att tillgodose personliga behov

1 § Om ett barn inte har fyllt 12 år, får socialnämnden besluta om insatser för att tillgodose barnets personliga behov endast om vårdnadshavaren samtycker till det.

För ett barn som har fyllt 12 men inte 15 år får nämnden besluta om insatser för att tillgodose barnets personliga behov även utan vårdnadshavarens samtycke, om det är lämpligt och barnet samtycker till det.

För ett barn som har fyllt 15 år får nämnden besluta om insatser för att tillgodose barnets personliga behov även utan vårdnadshavarens samtycke, om det är lämpligt och barnet begär eller samtycker till det.

Vårdnadshavarens samtycke krävs dock alltid för insatser i form av vård i ett familjehem, jourhem, stödboende eller hem för vård eller boende och för insatser i form av boende i bostäder med särskilt stöd.

Insatser till barn utan individuell behovsprövning

2 § Socialnämnden får inte utan vårdnadshavarens samtycke tillhandahålla ett barn insatser som lämnas utan individuell behovsprövning. Nämnden får dock tillhandahålla ett barn sådana insatser, om barnet har fyllt 15 år och det är lämpligt att insatsen tillhandahålls på det sättet.

22 kap. Vård av barn och unga utanför det egna hemmet

Placering hos närstående

1 § När ett barn placeras utanför det egna hemmet ska socialnämnden i första hand överväga om barnet kan tas emot av någon närstående. Vad som är bäst för barnet ska dock alltid vara avgörande.

Placering i ett familjehem eller annat enskilt hem kräver beslut eller medgivande

2 § Ett barn får inte utan beslut om vård tas emot för stadigvarande vård, omsorg och uppfostran i ett familjehem. Ett barn får inte heller utan socialnämndens medgivande tas emot för stadigvarande vård, omsorg och upp-

fostran i ett annat enskilt hem som inte tillhör någon av föräldrarna eller någon annan vårdnadshavare.

Socialnämnden får inte lämna medgivande eller fatta beslut om vård utan att förhållandena i familjehemmet eller det enskilda hemmet samt förutsättningarna för vård i hemmet har utretts av en socialnämnd.

Avtal med familjehemsföräldrar

3 § Socialnämnden ska i samband med beslut om placering i ett familjehem ingå avtal med familjehemsföräldrarna. Av avtalet ska nämndens och familjehemsföräldrarnas åtaganden som avser barnets behov av skydd och stöd under placeringen framgå.

Socialnämnden ska tillhandahålla den utbildning som behövs för dem som nämnden avser att anlita för vård av barn i familjehem.

Placering i jourhem

4 § Socialnämnden får inte placera ett barn i ett sådant enskilt hem som vid upprepade tillfällen tar emot barn för tillfällig vård, omsorg och uppfostran (jourhem) om inte förhållandena i jourhemmet och förutsättningarna för vård i det har utretts av en socialnämnd.

Ett barn får vårdas i ett jourhem i högst två månader efter det att socialnämnden har avslutat en utredning av om nämnden behöver ingripa till barnets skydd eller stöd. Om det finns särskilda skäl, får barnet vårdas längre i jourhemmet.

Socialnämnden ska tillhandahålla den utbildning som behövs för dem som nämnden avser att anlita för vård av barn i jourhem.

Placering i skyddat boende

5 § Socialnämnden får bevilja ett barn sådant skyddat boende som avses i 9 kap. 6 § endast om barnet placeras där tillsammans med en vårdnadshavare som är myndig och som också beviljas insatsen.

Bestämmelser om skyddat boende när samtycke saknas från en av vårdnadshavarna finns i lagen (2024:79) om placering av barn i skyddat boende.

Information och samråd med annan kommun

6 § Om ett familjehem, jourhem eller annat enskilt hem ligger i en annan kommun, ska socialnämnden innan den lämnar medgivande eller fattar beslut om vård enligt 2 eller 4 § informera och samråda med den kommunen. Om en annan person är placerad i det aktuella familjehemmet, jourhemmet eller enskilda hemmet efter beslut av en annan kommun, ska nämnden informera och samråda med även den kommunen.

Underrättelse till regionen om hälsoundersökning

7 § När sådan vård av barn eller unga i åldern 18–20 år som ska ske utanför det egna hemmet inleds, ska socialnämnden underrätta regionen om att barnet eller den unge ska erbjudas en hälsoundersökning enligt lagen (2017:209) om hälsoundersökning av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet. Någon underrättelse behöver dock inte lämnas om det är obehövligt.

Detsamma gäller i anslutning till att en placering av ett barn eller en ung person i åldern 18–20 år i ett skyddat boende inleds.

Socialnämnden ska arbeta för bra uppväxtförhållanden

8 § Socialnämnden ska arbeta för att de barn som vårdas i ett familjehem, jourhem, annat enskilt hem, stödboende, skyddat boende eller hem för vård eller boende får

1. god vård, omsorg och uppfostran och i övrigt bra uppväxtförhållanden,
2. lämplig utbildning, och
3. den hälso- och sjukvård som de behöver.

9 § Socialnämnden ska arbeta för att de barn som vårdas i ett familjehem, jourhem, annat enskilt hem, stödboende eller hem för vård eller boende ges möjlighet till kontakt med föräldrar, syskon och andra närstående.

Socialnämnden ska ge råd, stöd och annan hjälp

10 § Socialnämnden ska lämna vårdnadshavarna och föräldrarna råd, stöd och annan hjälp som de behöver när ett barn vårdas utanför det egna hemmet eller efter socialnämndens medgivande vistas i ett annat enskilt hem.

Nämnden ska även ge dem som vårdar barn i ett familjehem, jourhem, stödboende, skyddat boende eller hem för vård eller boende råd, stöd och annan hjälp som de behöver.

Socialnämnden ska noga följa vården

11 § Socialnämnden ska noga följa vården av de barn och unga som vårdas i ett familjehem, jourhem, stödboende, skyddat boende eller hem för vård eller boende. Detta ska främst ske genom

1. regelbundna personliga besök i det hem eller boende där barnet eller den unge vårdas,
2. enskilda samtal med barnet eller den unge,
3. samtal med den eller dem som tagit emot barnet eller den unge i sitt hem eller på boendet, och
4. samtal med vårdnadshavarna.

Socialnämnden ska särskilt uppmärksamma barnets eller den unges hälsa, utveckling, sociala beteende, skolgång samt relationer till föräldrar, syskon och andra närstående.

Socialnämnden ska utse en ansvarig socialsekreterare

12 § Socialnämnden ska utse en socialsekreterare som ansvarar för kontakterna med barnet eller den unge när vård ges i ett familjehem, stödboende, skyddat boende eller hem för vård eller boende.

Socialsekreteraren ska besöka barnet eller den unge regelbundet i den omfattning som är lämplig utifrån barnets eller den unges behov och önskemål.

Överväganden som socialnämnden ska göra

Behov av fortsatt vård

13 § Om ett barn vårdas i ett annat hem än det egna med stöd av denna lag, ska socialnämnden minst en gång var sjätte månad överväga om vården fortfarande behövs och hur vården bör inriktas och utformas.

Detsamma gäller när ett barn har beviljats skyddat boende enligt denna lag.

14 § När ett barn har varit placerat i samma familjehem under två år från det att placeringen verkställdes, ska socialnämnden särskilt överväga om det finns skäl att ansöka om överflyttning av vårdnaden enligt 6 kap. 8 § föräldrabalken. Därefter ska frågan övervägas årligen.

När socialnämnden överväger att ansöka om överflyttning av vårdnaden ska nämnden särskilt beakta

- barnets och familjehemsföräldrarnas inställning till en vårdnadsöverflyttning,
- barnets relation till familjehemsföräldrarna och deras förmåga att tillgodose barnets behov av en trygg och god uppväxt,
- familjehemsföräldrarnas inställning till och förmåga att tillgodose barnets behov av kontakt med sina föräldrar och andra närstående,
- barnets relation till sina föräldrar, och
- barnets sociala situation i övrigt.

Ersättning, råd och stöd när vårdnaden flyttats över

15 § Om vårdnaden av ett barn har flyttats över till en eller två särskilt förordnade vårdnadshavare som tidigare har varit barnets familjehem, får kommunen fortsätta att betala dessa vårdnadshavare skälig ersättning. Socialnämnden ska ge de särskilt förordnade vårdnadshavarna råd och stöd vid överflyttning av vårdnaden.

Råd och stöd ska ges av socialnämnden i den kommun som har beslutat om familjehemsplaceringen, om en särskilt förordnad vårdnadshavare begär det.

Flyttningsförbud

16 § Om ett barn är placerat i ett familjehem eller annat enskilt hem och en vårdnadshavare eller barnet, om barnet har fyllt 15 år, begär att vården ska upphöra, ska socialnämnden överväga om det finns skäl att ansöka om flyttningsförbud enligt 24 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga.

Placering över nationsgränserna

Placering av barn i Sverige av utländsk myndighet

17 § Socialnämnden får godkänna att en utländsk myndighet placerar ett barn i Sverige endast om

1. det är bäst för barnet att placeras här, särskilt med beaktande av barnets anknytning hit,
2. barnet har fått möjlighet att framföra sin åsikt om placeringen,
3. barnets vårdnadshavare och, om barnet har fyllt 15 år, barnet samtycker till placeringen,
4. förhållandena i det enskilda hemmet och förutsättningarna för vård i hemmet är utredda av nämnden,
5. barnet har beviljats uppehållstillstånd, om ett sådant tillstånd behövs, och
6. placeringen sker med stöd av rådets förordning (EU) 2019/1111 av den 25 juni 2019 om behörighet och verkställighet av avgöranden i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar och internationella bortföranden av barn (Bryssel II-förordningen) eller med stöd av den i Haag den 19 oktober 1996 dagtecknade konventionen om behörighet, tillämplig lag, erkännande, verk-

ställighet och samarbete i frågor om föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn.

SFS 2025:400

Socialnämndens placering av barn i ett annat land

18 § Socialnämnden får placera ett barn i ett annat land än Sverige endast om

1. det är bäst för barnet att placeras där, särskilt med beaktande av barnets anknytning dit,
2. barnet har fått möjlighet att framföra sin åsikt om placeringen,
3. barnets vårdnadshavare och, om barnet har fyllt 15 år, barnet samtycker till placeringen,
4. socialnämnden genom en överenskommelse med den behöriga myndigheten i det land där barnet ska placeras har gjort det möjligt att följa upp placeringen, och
5. landet har en tillfredsställande ordning i fråga om tillsyn.

Ansvarig socialnämnd

19 § Ett medgivande till att ta emot ett barn för stadigvarande vård, omsorg och uppfostran enligt 2 § lämnas av socialnämnden i den kommun som enligt 29 kap. ska tillgodose vårdnadshavarens behov av insatser.

Den nämnd som har lämnat medgivande ska fullgöra skyldigheterna enligt 8 och 9 §§ samt 10 § första stycket.

Förbud mot förmedling av barn

20 § Ingen får, utan stöd av denna lag, bedriva verksamhet som syftar till att förmedla barn till familjehem, jourhem eller andra enskilda hem som avses i 2 och 4 §§.

Straffansvar

21 § Den som åsidosätter bestämmelsen i 2 § första stycket döms till böter. Till böter döms även den som åsidosätter bestämmelsen i 20 §, om inte gärningen är belagd med straff enligt lagen (1997:192) om internationell adoptionsförmedling.

Allmänt åtal för brott som avses i första stycket får väckas endast efter medgivande av Socialstyrelsen.

23 kap. Uppföljning av ett barns situation

Uppföljning efter utredning och placering

Beslut om uppföljning efter utredning

1 § När en utredning som gäller ett barns behov av skydd eller stöd har avslutats utan beslut om insats, kan socialnämnden besluta om uppföljning av barnets situation. Ett sådant beslut får fattas utan vårdnadshavarens och barnets samtycke, om barnet bedöms vara i särskilt behov av nämndens skydd eller stöd utan att förhållandena är sådana som avses i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga.

Beslut om uppföljning efter en placering

2 § När placeringen av ett barn i ett familjehem, skyddat boende eller hem för vård eller boende har upphört, kan socialnämnden besluta om uppföljning av barnets situation. Ett sådant beslut får fattas utan vårdnadshavarens eller barnets samtycke, om barnet bedöms vara i särskilt behov av nämndens

skydd eller stöd utan att förhållandena är sådana som avses i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga.

Detsamma gäller när en placering som beslutats med stöd av lagen (2024:79) om placering av barn i skyddat boende har upphört.

Bestämmelser om uppföljning när vård enligt lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga upphör finns i 21 b och 21 c §§ den lagen.

Information om uppföljningen

3 § Socialnämnden ska informera barn som har fyllt 15 år och vårdnadshavare om ett beslut att inleda eller avsluta en sådan uppföljning som avses i 1 och 2 §§.

Kontakter under uppföljningen

4 § Vid en uppföljning av ett barns situation enligt 1 eller 2 § får socialnämnden ta hjälp av sakkunniga och i övrigt ta de kontakter som behövs. Socialnämnden får även samtala med barnet utan vårdnadshavarens samtycke i enlighet med 20 kap. 7 §.

Tidsgräns för uppföljningen

5 § En uppföljning enligt 1 eller 2 § ska avslutas senast sex månader från det att utredningen som gäller ett barns behov av skydd eller stöd har avslutats eller placeringen har upphört, eller när nämnden dessförinnan inleder en utredning enligt 14 kap. 2 § första stycket.

Uppföljning av kontaktperson, kontaktfamilj och särskilt kvalificerad kontaktperson

6 § Socialnämnden ska kontinuerligt följa upp hur insatser i form av kontaktperson, kontaktfamilj och särskilt kvalificerad kontaktperson genomförs när dessa har beviljats barn och unga.

24 kap. Internationella adoptioner

Medgivande till internationell adoption

Socialnämndens medgivande krävs

1 § Ett barn med hemvist utomlands får inte utan socialnämndens medgivande tas emot av någon i syfte att adopteras. Medgivandet ska ha lämnats innan barnet lämnar det land där barnet har sin hemvist.

Socialnämnden får lämna medgivande om sökanden är lämpad att adoptera. Nämnden ska göra en samlad bedömning av sökandens lämplighet och vid bedömningen särskilt beakta

- sökandens kunskaper och insikter om adoptivbarn och deras behov och den planerade adoptionens innebörd,
- sökandens personliga egenskaper och sociala nätverk,
- sökandens ålder och hälsotillstånd, och
- stabiliteten i relationen, om medgivande söks av makar eller sambor.

Om det är känt vilket barn sökanden vill adoptera, ska sökandens lämplighet prövas i förhållande till det enskilda barnet. Adoptionen ska även i övrigt kunna antas vara till barnets bästa.

Föräldrautbildning

2 § Innan socialnämnden lämnar sitt medgivande ska sökanden ha deltagit i en föräldrautbildning inför adoption som anvisats av nämnden. Om sökanden

den har adopterat barn från utlandet tidigare, får medgivande lämnas även om han eller hon inte har deltagit i föräldrautbildning.

SFS 2025:400

När ett medgivande upphör att gälla

3 § Ett medgivande enligt 1 § upphör att gälla om inte barnet har tagits emot i sökandens vård inom tre år från det att medgivandet lämnades.

Skyldighet att informera om förändrade förhållanden

4 § Den eller de som vill adoptera är skyldiga att informera socialnämnden om deras omständigheter ändras mer väsentligt under den tid medgivandet gäller. Om ett barn inte har föreslagits för adoption inom två år från det att medgivandet lämnades, ska socialnämnden kontrollera om omständigheterna har ändrats. En kontroll behöver inte göras om det är obehövt.

Medgivandet ska återkallas, om förutsättningarna för det inte längre finns. Medgivandet får återkallas även när barnet har tagits emot av den eller dem som vill adoptera, om en fortsatt vistelse hos dem inte skulle vara förenlig med barnets bästa.

Samtycke till fortsatt adoptionsförfarande

5 § När ett visst barn har föreslagits för adoption, ska socialnämnden pröva om samtycke ska ges till att adoptionsförfarandet får fortsätta. Prövningen ska göras skyndsamt och senast två veckor från det att den eller de som vill adoptera har meddelat nämnden att ett barn har föreslagits för adoption. Om adoptionsförfarandet omfattas av lagen (1997:191) med anledning av Sveriges tillträde till Haagkonventionen om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner, ska 3 § den lagen tillämpas. Den tid inom vilken prövning ska ske får förlängas om det finns synnerliga skäl.

Ansvarig socialnämnd

6 § Medgivande enligt 1 § och samtycke enligt 5 § lämnas av socialnämnden i den kommun som enligt 29 kap. ansvarar för insatser till den eller de sökande.

Den socialnämnd som har lämnat samtycke enligt 5 § ska fullgöra skyldigheterna enligt 22 kap. 8 § och 10 § första stycket.

Förmedling av barn för adoption

7 § I lagen (1997:192) om internationell adoptionsförmedling finns bestämmelser om rätt för auktoriserade sammanslutningar att i vissa fall förmedla barn från utlandet för adoption.

Straffansvar

8 § Den som åsidosätter bestämmelserna i 1 § första stycket döms till böter.

Allmänt åtal för brott som avses i första stycket får väckas endast efter medgivande av Socialstyrelsen.

25 kap. Behörighetskrav

Krav på den som utför uppgifter som gäller barn och unga

Krav på socionomexamen

1 § För att utföra uppgifter inom socialtjänsten som gäller barn och unga krävs en svensk socionomexamen, eller annan relevant examen på minst grundnivå i högskolan, om uppgifterna innefattar

1. bedömning av om utredning ska inledas,
2. utredning och bedömning av behovet av insatser, eller
3. uppföljning av beslutade insatser.

Socialnämnden ansvarar för att den som självständigt utför arbetsuppgifter som avses i första stycket har tillräcklig erfarenhet för uppgiften.

Yrkeskvalifikation från ett land inom EES eller från Schweiz

2 § I lagen (2016:145) om erkännande av yrkeskvalifikationer och i anslutande föreskrifter finns bestämmelser om tillfällig yrkesutövning och erkännande av yrkeskvalifikationer som har förvärvats eller erkänts i en annan stat än Sverige inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i Schweiz.

Annan utländsk utbildning

3 § Den som har en annan utländsk utbildning än sådan som avses i 2 § får utföra de uppgifter som anges i 1 § första stycket om utbildningen, ensam eller tillsammans med yrkeslivserfarenhet, motsvarar svensk socionomexamen eller någon annan relevant examen på minst grundnivå i högskolan.

Den myndighet som regeringen bestämmer får i enskilda fall bedöma om kraven enligt första stycket är uppfyllda.

Yrkestiteln undersköterska och fast omsorgskontakt

Bevis om skyddad yrkestitel

4 § I verksamhet inom socialtjänsten får yrkestiteln undersköterska inte användas av den som saknar ett sådant bevis som avses i 4 kap. 5 a § patientsäkerhetslagen (2010:659). Den som saknar ett sådant bevis får inte heller använda en titel som kan förväxlas med yrkestiteln undersköterska.

Endast den som har ett sådant bevis som avses i första stycket får utses till fast omsorgskontakt enligt 10 kap. 7 §.

Straffansvar

5 § Den som bryter mot 4 § första stycket döms till böter.

26 kap. Tillstånds- och anmälningsplikt

Tillståndsplikt för att bedriva viss verksamhet

1 § Ett privaträttsligt organ eller en fysisk person får inte utan tillstånd yrkesmässigt bedriva

1. verksamhet i form av stödboende, skyddat boende eller hem för vård eller boende som avses i 9 kap.,

2. verksamhet i form av boende för äldre personer och för personer med funktionsnedsättning som motsvarar dem som avses i 8 kap. 4 eller 11 §,

3. verksamhet i form av hem för viss annan heldygnsvård,
  4. verksamhet i form av hem eller öppen verksamhet för vård under en begränsad del av dygnet,
  5. verksamhet som har till uppgift att till socialnämnden föreslå familjehem och jourhem till barn samt som lämnar stöd och handledning till sådana hem som tar emot barn, eller
  6. verksamhet i form av hemtjänst.
- Tillstånd enligt första stycket meddelas av Inspektionen för vård och omsorg.

Anmälningsskyldighet för kommuner och regioner

2 § En kommun eller en region som bedriver verksamhet som avses i 1 § 1–4 och 6 ska anmäla verksamheten till Inspektionen för vård och omsorg innan den påbörjas.

Förutsättningar för tillstånd

Förutsättning för att bevilja tillstånd att bedriva verksamhet

3 § Tillstånd att bedriva en sådan verksamhet som avses i 1 § får beviljas endast under förutsättning att

1. verksamheten uppfyller kraven på god kvalitet och säkerhet,
2. sökanden genom erfarenhet eller på annat sätt har fått insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten,
3. sökanden har ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten, och
4. sökanden i övrigt bedöms lämplig.

Vid lämplighetsbedömningen ska sökandens vilja och förmåga att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt och andra omständigheter av betydelse beaktas.

Personkrets som omfattas av prövningen

4 § För en juridisk person ska prövningen enligt 3 § första stycket 2 av om sökanden har tillräcklig insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten sammantaget avse

1. den verkställande direktören,
2. styrelseledamöter och styrelsesuppleanter,
3. bolagsmännen i kommanditbolag eller andra handelsbolag,
4. andra personer som har en ledande ställning i verksamheten,
5. personer som har ett bestämmande inflytande över verksamheten, och
6. personer som genom ett direkt eller indirekt ägande har ett väsentligt inflytande över verksamheten.

Det krävs även att samtliga personer som anges i första stycket bedöms lämpliga enligt 3 § andra stycket.

Tillstånd med villkor

5 § Tillstånd får förenas med villkor som har betydelse för kvaliteten och säkerheten i verksamheten.

Förändringar i verksamheten

Nytt tillstånd vid flytt eller ändring av verksamhet

6 § Om en yrkesmässigt bedriven verksamhet som kräver tillstånd enligt 1 § helt eller till väsentlig del ändras eller flyttas, ska ett nytt tillstånd sökas.

7 § Den som har beviljats tillstånd att bedriva yrkesmässig verksamhet enligt 1 § ska anmäla förändringar i den krets av personer som avses i 4 § till Inspektionen för vård och omsorg senast en månad efter förändringen.

Avgift för ansökan

8 § Inspektionen för vård och omsorg får ta ut en avgift för ansökningar om tillstånd att bedriva yrkesmässig verksamhet enligt 1 §.

27 kap. Missförhållanden

Rutiner mot missförhållanden

1 § Socialnämnden ansvarar för att det finns rutiner för att förebygga, upptäcka och åtgärda risker och missförhållanden inom socialtjänstens verksamhet.

Rapporteringskyldighet

Skyldighet att rapportera missförhållanden

2 § Den som fullgör uppgifter inom socialtjänsten ska genast rapportera om han eller hon uppmärksammar eller får kännedom om ett missförhållande eller en påtaglig risk för ett missförhållande som rör den som får, eller kan komma i fråga för, insatser inom verksamheten.

I yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet fullgörs rapporteringskyldigheten till den som bedriver verksamheten.

I verksamhet vid Statens institutionsstyrelse fullgörs rapporteringskyldigheten till myndighetschefen, och i övrigt fullgörs skyldigheten till den berörda socialnämnden.

Information om skyldighet att rapportera och medverka

3 § Den som enligt 2 § ska ta emot rapporter om missförhållanden eller påtaglig risk för missförhållanden ska informera den som fullgör uppgifter inom respektive verksamhet om

1. rapporteringskyldigheten enligt 2 §, och
2. skyldigheten att medverka till god kvalitet enligt 5 kap. 1 § andra stycket.

4 § Den som bedriver yrkesmässig enskild verksamhet ska informera den berörda socialnämnden om de rapporter om missförhållanden eller påtaglig risk för missförhållanden som har tagits emot i verksamheten.

Dokumentation och avhjälpande

5 § Ett missförhållande eller en påtaglig risk för ett missförhållande ska genast dokumenteras och utredas samt avhjälpas eller undanröjas.

Anmälan om allvarliga missförhållanden

6 § Ett allvarligt missförhållande eller en påtaglig risk för ett allvarligt missförhållande ska snarast anmälas till Inspektionen för vård och omsorg. Den utredning som gjorts med anledning av det inträffade ska bifogas anmälan.

Anmälan ska göras av

1. socialnämnden,
2. den som bedriver yrkesmässig enskild verksamhet, eller
3. myndighetschefen för Statens institutionsstyrelse.

Den som bedriver yrkesmässig enskild verksamhet ska informera den berörda socialnämnden om anmälan.

SFS 2025:400

28 kap. Tillsyn

Verksamheter som omfattas av tillsyn

1 § Inspektionen för vård och omsorg utövar tillsyn över socialtjänsten.

Tillsynen över enskild verksamhet avser

1. verksamhet för vilken det krävs tillstånd enligt 26 kap. 1 §,
2. verksamhet där en kommun genom avtal enligt 4 kap. 3 § första stycket har överlämnat till en enskild att utföra kommunens uppgifter inom socialtjänsten, samt
3. annan enskild verksamhet som kommunen upphandlar tjänster från för att fullgöra skyldigheter enligt denna lag.

Vad tillsynen innebär

Granskning av att verksamheten uppfyller krav och mål

2 § Tillsyn enligt lagen innebär att Inspektionen för vård och omsorg ska granska att den verksamhet som avses i 1 § uppfyller de krav och mål som framgår av lagar och andra föreskrifter samt beslut som har fattats med stöd av sådana föreskrifter.

Råd, uppföljning och andra uppgifter

3 § Inspektionen för vård och omsorg ska inom ramen för sin tillsyn

1. ge råd och vägledning,
2. kontrollera att brister och missförhållanden avhjälps,
3. förmedla kunskap och erfarenheter som myndigheten får genom tillsynen, och
4. informera och ge råd till allmänheten.

Samtal med barn

4 § Vid tillsyn som rör ett barns förhållanden får barnet höras om han eller hon inte kan antas ta skada av det. Barnet får höras utan vårdnadshavarens samtycke och utan att vårdnadshavaren är närvarande.

Handlingar, upplysningar och tillträde

Skyldighet att lämna handlingar och upplysningar

5 § Den som bedriver verksamhet som står under tillsyn enligt denna lag är skyldig att på begäran av Inspektionen för vård och omsorg lämna över handlingar och annat material som rör verksamheten och lämna de upplysningar om verksamheten som myndigheten behöver för sin tillsyn.

Rätt till tillträde och att omhänderta handlingar vid inspektion

6 § Inspektionen för vård och omsorg eller den som myndigheten förordnar har rätt att inspektera verksamhet som står under dess tillsyn.

Den som utför inspektionen har rätt att få tillträde till lokaler och andra utrymmen som används för verksamheten. För tillträde till bostäder krävs dock att den eller de boende lämnar sitt samtycke till inspektionen.

Den som utför inspektionen har rätt att tillfälligt omhänderta handlingar och annat material som rör verksamheten. Den vars verksamhet inspekteras är skyldig att lämna den hjälp som behövs vid inspektionen.

7 § Vid inspektion av verksamhet som står under tillsyn enligt denna lag har den som utför inspektionen rätt att få hjälp av Polismyndigheten om det behövs för att inspektionen ska kunna genomföras.

Föreläggande

Lämna handlingar eller upplysningar

8 § Inspektionen för vård och omsorg får förelägga den som bedriver verksamhet som står under tillsyn enligt denna lag att lämna över handlingar eller annat material som rör verksamheten samt att lämna de upplysningar om verksamheten som myndigheten behöver för sin tillsyn. Ett beslut om föreläggande får förenas med vite.

Avhjälpa missförhållanden och brister

9 § Om Inspektionen för vård och omsorg finner att det i verksamhet som står under tillsyn enligt denna lag förekommer ett missförhållande som har betydelse för enskildas möjligheter att kunna få de insatser de har rätt till, får myndigheten förelägga den som svarar för verksamheten att avhjälpa missförhållandet.

Om myndigheten finner att en verksamhet som beviljats tillstånd inte uppfyller kraven för tillstånd i 26 kap. 3 § eller att en förändring av den personkrets som ska lämplighetsprövas inte har anmälts enligt 26 kap. 7 §, får myndigheten förelägga den som beviljats tillståndet att avhjälpa bristen.

Ett föreläggande ska innehålla uppgifter om de åtgärder som myndigheten anser nödvändiga för att missförhållandet eller bristen ska kunna avhjälpas. Ett beslut om föreläggande får förenas med vite.

Fullgöra anmälningsskyldighet

10 § Inspektionen för vård och omsorg får förelägga en kommun eller region som inte har fullgjort sin anmälningsskyldighet enligt 26 kap. 2 § att fullgöra denna skyldighet. Ett beslut om föreläggande får förenas med vite.

Återkallelse av tillstånd och förbud mot fortsatt verksamhet

Återkallelse och förbud vid missförhållanden

11 § Om ett missförhållande enligt 9 § första stycket är allvarligt och tillståndshavaren inte har följt ett föreläggande från Inspektionen för vård och omsorg, får myndigheten besluta att helt eller delvis återkalla tillståndet för verksamheten. Om verksamheten inte är tillståndspliktig, får myndigheten i stället besluta att helt eller delvis förbjuda fortsatt verksamhet.

Om missförhållandet innebär fara för enskildas liv, hälsa eller personliga säkerhet i övrigt, får Inspektionen för vård och omsorg utan föregående föreläggande besluta att helt eller delvis återkalla tillståndet för verksamheten. Om verksamheten inte är tillståndspliktig, får myndigheten i stället besluta att helt eller delvis förbjuda fortsatt verksamhet.

Ett tillstånd att bedriva verksamhet får även återkallas utan föregående föreläggande om tillståndshavaren inte uppfyller kraven för tillstånd i 26 kap. 3 och 4 §§.

Tillfälligt förbud mot fortsatt verksamhet

12 § Om det finns sannolika skäl för att ett tillstånd helt eller delvis kommer att återkallas eller om det finns sannolika skäl för att verksamheten helt eller

delvis kommer att förbjudas enligt 10 §, och ett sådant beslut inte kan avvaktas, får Inspektionen för vård och omsorg besluta att tills vidare helt eller delvis förbjuda fortsatt verksamhet.

Ett beslut enligt första stycket gäller i högst sex månader. Om det finns synnerliga skäl, får beslutets giltighet förlängas med ytterligare sex månader.

Återkallelse och förbud vid bristande registerkontroll

13 § Inspektionen för vård och omsorg får återkalla tillståndet för en verksamhet som inte uppfyller skyldigheterna enligt lagen (2007:171) om registerkontroll av personal vid vissa boenden som tar emot barn, om bristen är av allvarligt slag. Om verksamheten inte är tillståndspliktig, får myndigheten besluta att förbjuda fortsatt verksamhet.

Straffansvar

14 § Till böter döms den som

1. utan tillstånd driver verksamhet som avses i 26 kap. 1 §, eller
2. i strid mot ett förbud som har meddelats enligt 11 eller 12 § fortsätter verksamheten.

Allmänt åtal för brott som avses i första stycket får väckas endast efter medgivande av Inspektionen för vård och omsorg.

Vite

15 § Om ett föreläggande har förenats med vite enligt denna lag, får vitet inte förvandlas till fängelse.

AVDELNING VIII. ANSVARFÖRDELNING, ORGANISATION OCH BEMYNDIGANDEN

29 kap. Ansvarsfördelning mellan kommuner

Ansvarig kommun

Bosättningskommunens ansvar

1 § Den kommun som den enskilde är stadigvarande bosatt i eller har sin starkaste anknytning till (bosättningskommunen) ansvarar för insatser till den enskilde, om inte annat följer av 2, 3 eller 4 §.

Ansvar vid placering i en annan kommun

2 § En kommun behåller ansvaret för insatser till en enskild som till följd av ett beslut av kommunen vistas i en annan kommun i

1. ett familjehem enligt 9 kap. denna lag eller 9 § 8 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade,
2. ett stödboende, skyddat boende eller hem för vård eller boende enligt 9 kap.,
3. en särskild boendeform för äldre personer enligt 8 kap. 4 § eller 26 kap. 1 § första stycket 2,
4. en bostad med särskilt stöd för personer med funktionsnedsättning enligt 8 kap. 11 § eller 26 kap. 1 § första stycket 2,
5. en bostad med särskild service eller annan särskilt anpassad bostad enligt 9 § 8 eller 9 lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, eller

6. ett annat boende, om det inte är klarlagt vilken kommun som är den enskildes bosättningskommun.

- 3 §** Den kommun där den enskilde är folkbokförd ansvarar för insatser
1. vid kriminalvård i anstalt,
  2. vid vård på sjukhus eller i annan sjukvårdsinrättning på initiativ av någon annan än en kommun, eller
  3. som aktualiserats inför avslutningen av vård enligt 1 eller 2.

Vistelsekommunens ansvar

4 § Om det uppkommer behov av insatser för en enskild under en tillfällig vistelse i en kommun, ansvarar den kommunen (vistelsekommunen) för insatser som behövs i akuta situationer.

Vistelsekommunen ansvarar även för andra insatser till den enskilde, om det inte står klart att en annan kommun är ansvarig.

Vistelsekommunens skyldighet att bistå bosättningskommunen

Utredning och verkställighet

5 § När en enskild avser att vistas en kortare tid i en annan kommun än bosättningskommunen, och till följd av hög ålder, funktionsnedsättning eller allvarlig sjukdom behöver insatser för detta, är vistelsekommunen skyldig att på begäran

1. bistå med den utredning som bosättningskommunen behöver för att kunna pröva den enskildes behov av insatser, och
2. verkställa bosättningskommunens beslut.

Ersättning

6 § Om en bosättningskommun har begärt att vistelsekommunen ska verkställa ett beslut, ska bosättningskommunen betala ersättning för verkställighetskostnaderna. Ersättningen ska betalas enligt den ersättningsnivå som bosättningskommunen tillämpar för motsvarande insatser.

Ansökan om insatser i en annan kommun

7 § En enskild som önskar flytta till en annan kommun får ansöka om insatser i den kommunen om han eller hon

1. har ett varaktigt behov av omfattande vård- eller omsorgsinsatser till följd av hög ålder, funktionsnedsättning eller allvarlig sjukdom och därför inte kan bosätta sig i kommunen utan att beviljas de insatser som han eller hon behöver, eller
2. behöver flytta till en annan kommun på grund av våld eller andra övergrepp men inte kan göra det utan att beviljas de insatser som han eller hon behöver.

8 § En ansökan från en enskild som önskar flytta till en annan kommun och som är i behov av insatser enligt 7 § ska behandlas som om den enskilde var bosatt i den kommunen. Är den sökandes behov tillgodosedda i bosättningskommunen, får hänsyn inte tas till den omständigheten när ansökan prövas.

Bosättningskommunen är skyldig att på begäran bistå med den utredning som den andra kommunen behöver för att kunna pröva ansökan.

9 § En kommun som har inlett en utredning av om socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd eller stöd är skyldig att slutföra utredningen och fatta beslut i ärendet även om ansvaret för barnet enligt 1, 2, 3 eller 4 § övergår till en annan kommun. Detsamma gäller om en utredning har inletts och ärendet avser vård på grund av skadligt bruk eller beroende. Den andra kommunen är skyldig att på begäran bistå med den utredning som kan behövas för att fatta beslut i ärendet.

Första stycket gäller inte om den andra kommunen samtycker till att ta över utredningen av ärendet eller om ärendet annars flyttas över.

Överflyttning av ärende

Förutsättningar för att flytta över ett ärende

10 § Ett ärende som avser individuellt behovsprövade insatser eller andra åtgärder som gäller en enskild individ får flyttas över till en annan kommun.

En kommun som anser att ett ärende ska flyttas över ska begära det hos den andra kommunen. Ärendet ska då flyttas över om den som berörs av ärendet har starkast anknytning till den andra kommunen och det med hänsyn till den enskildes önskemål, hjälpbehovets varaktighet och omständigheterna i övrigt framstår som lämpligt.

En begäran om att ett ärende ska flyttas över till en annan kommun ska vara skriftlig. Den andra kommunen ska genast skriftligen meddela sin inställning.

Om kommunerna inte är överens

11 § Om berörda kommuner inte är överens om att flytta över ett ärende, får den kommun som begärt överflyttning ansöka om det hos Inspektionen för vård och omsorg. En sådan ansökan får också göras av en kommun som inte inom en månad har fått svar från en annan kommun på en begäran om överflyttning.

Inspektionen för vård och omsorg ska pröva ansökningen så snart som möjligt. Myndigheten ska fatta beslut i ärendet inom tre månader från det att ansökan kom in, om det inte finns särskilda skäl för en längre handläggningstid.

Uppgiftslämnande mellan kommuner

12 § Uppgifter som behövs för att en kommun ska kunna ta över ett ärende enligt 10 eller 11 § ska lämnas ut av den kommun som överlämnar ärendet.

30 kap. Socialnämndens organisation och delegering av beslutanderätt

Bestämmelser i annan lag

1 § För en socialnämnd gäller bestämmelserna om nämnder i kommunallagen (2017:725) om inte annat följer av detta kapitel.

Uppgifter inom socialnämndens ansvarsområde

Företräda kommunen i mål och ärenden

2 § Socialnämnden ska själv eller genom ombud föra kommunens talan i mål och ärenden som socialnämnden ansvarar för enligt denna lag eller annan författning.

3 § Socialnämnden ska lämna de förslag som nämnden anser är nödvändiga till kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och övriga nämnder och andra myndigheter.

Begära yttranden och upplysningar från kommunstyrelsen

4 § Socialnämnden får begära in yttranden och upplysningar från kommunstyrelsen och övriga nämnder och från beredningar och tjänstemän i den egna kommunen, när det behövs för nämndens verksamhet.

Delegering av ärenden och uppgifter

5 § Bestämmelsen i 6 kap. 38 § 3 kommunallagen (2017:725) om begränsning av rätten att delegera beslutanderätt ska inte tillämpas vid delegering av beslutanderätt i sådana ärenden som anges i 6–9 §§ och för sådana uppgifter som anges i 10 §.

Delegering i ärenden enligt denna lag

6 § Socialnämnden får endast delegera beslutanderätten till ett utskott i ärenden som gäller

1. vård, omsorg och uppfostran i ett familjehem, jourhem eller annat enskilt hem enligt 22 kap. 2 och 4 §§,
  2. övervägande av fortsatt vård, vårdens inriktning och utformning samt av om det finns skäl att ansöka om överflyttning av vårdnaden enligt 22 kap. 13 och 14 §§,
  3. övervägande av flyttningsförbud enligt 22 kap. 16 §,
  4. placering över nationsgränserna enligt 22 kap. 17 och 18 §§,
  5. internationell adoption enligt 24 kap. 1, 2 och 4 §§, eller
  6. beslut enligt 33 kap. 4 § om att föra talan om återkrav enligt 33 kap. 1 §.
- Första stycket gäller även i ärenden om samtycke till fortsatt adoptionsförfarande enligt 24 kap. 5 §, om samtycke vägras.

Delegering i ärenden enligt lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga

7 § I fråga om lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga får socialnämnden endast delegera beslutanderätten till ett utskott i ärenden som anges i följande bestämmelser i den lagen:

1. ansökan om vård enligt 4 §,
2. omedelbart omhändertagande enligt 6 och 6 a §§,
3. ansökan om fortsatt omhändertagande enligt 9 a §,
4. vårdens innehåll och utformning enligt 11 § första och andra styckena,
5. övervägande av fortsatt vård, vårdens inriktning och utformning samt omprövning av vårdbeslut enligt 13 §,
6. övervägande av ansökan om flyttningsförbud enligt 13 b §,
7. övervägande av ansökan om vårdnadsöverflyttning enligt 13 c §,
8. umgängesbegränsning och hemlighållande av vistelseort enligt 14 § andra och tredje styckena,
9. upphörande av vård enligt 21 §,
10. förebyggande insatser enligt 22 §,
11. ansökan om flyttningsförbud och beslut om tillfälligt flyttningsförbud enligt 24 och 27 §§,
12. övervägande av fortsatt flyttningsförbud samt upphörande av flyttningsförbud enligt 26 §,

13. umgängesbegränsning vid ett flyttningsförbud enligt 31 §,
14. utreseförbud enligt 31 b–d och 31 i §§,
15. provtagning inför umgänge och provtagning inför upphörande av vård enligt 32 a och 32 b §§, eller
16. begäran om hjälp av Polismyndigheten eller Kriminalvården enligt 43 §.

Delegering i ärenden enligt lagen om placering av barn i skyddat boende

8 § I fråga om lagen (2024:79) om placering av barn i skyddat boende får socialnämnden endast delegera beslutanderätten till ett utskott i ärenden som anges i följande bestämmelser i den lagen:

1. ansökan om vård enligt 3 kap. 3 §,
2. omedelbar insats i form av skyddat boende enligt 4 kap. 1 §,
3. vårdens innehåll och utformning enligt 5 kap. 1 §,
4. överväganden om huruvida insatsen ska fortsätta enligt 5 kap. 3 §,
5. umgängesbegränsning och hemlighållande av vistelseort enligt 5 kap. 4 § och överväganden av sådana beslut enligt 5 kap. 6 §,
6. upphörande av insats enligt 7 kap. 1 §, eller
7. begäran om hjälp av Polismyndigheten enligt 8 kap. 7 §.

Delegering i ärenden enligt lagen om vård av missbrukare i vissa fall

9 § I fråga om lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall får socialnämnden endast delegera beslutanderätten till ett utskott i ärenden som anges i följande bestämmelser i den lagen:

1. ansökan om vård enligt 11 §, eller
2. omedelbart omhändertagande enligt 13 §.

Delegering av uppgifter enligt föräldrabalken

10 § I fråga om föräldrabalken får beslutanderätten endast delegeras för uppgifter som anges i följande bestämmelser i den balken:

1. 1 kap. 4, 9, 13 och 14 §§,
2. 2 kap. 1, 4–6 och 8–9 §§, dock inte befogenhet enligt 9 § att besluta att inte påbörja en utredning eller att lägga ner en påbörjad utredning,
3. 3 kap. 5, 6 och 8 §§,
4. 4 kap. 14 §,
5. 6 kap. 6 §, 14 a § andra stycket och 15 a § tredje stycket,
6. 6 kap. 13 a §,
7. 6 kap. 15 c § tredje stycket,
8. 6 kap. 19 § när det gäller beslut att utse utredare i mål och ärenden om vårdnad, boende eller umgänge,
9. 7 kap. 7 § när det gäller godkännande av avtal om att underhållsbidrag ska betalas för längre perioder än tre månader, och
10. 11 kap. 16 § andra stycket.

I fråga om uppgifter enligt första stycket 6 får beslutanderätten endast delegeras till ett utskott.

Ärenden där beslutanderätten inte får delegeras

11 § Beslutanderätten får inte delegeras i frågor som avses i 18 kap. 11 § denna lag eller i fråga om nämndens uppgifter enligt 16 kap. 18 § eller 18 kap. 19 § socialförsäkringsbalken.

12 § Bestämmelser om rätt för ordföranden, eller någon annan ledamot som nämnden har utsett, att i vissa fall fatta beslut i socialnämndens ställe finns i lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga och lagen (2024:79) om placering av barn i skyddat boende.

31 kap. Rätt att meddela föreskrifter

Bemyndigande till skydd för enskildas liv, personliga säkerhet eller hälsa

1 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela sådana föreskrifter inom socialtjänsten som behövs till skydd för enskildas liv, personliga säkerhet eller hälsa i verksamhet som avser

1. barn och unga,
2. äldre personer,
3. personer med funktionsnedsättning,
4. personer som har ett skadligt bruk eller beroende,
5. personer som har utsatts för brott och deras närstående, och
6. personer som utsätter eller har utsatt närstående för våld eller andra övergrepp.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får också meddela sådana föreskrifter som behövs till skydd för enskildas liv, personliga säkerhet eller hälsa i verksamhet vid sådana LVM-hem och särskilda ungdomshem som avses i 9 kap. 8 §.

Bemyndigande som gäller villkor och avgifter

2 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. villkor för tillstånd enligt 26 kap. 3 § första stycket 2–4 och andra stycket samt 26 kap. 4 §, och
2. avgift för ansökningar enligt 26 kap. 8 §.

3 § Regeringen får meddela föreskrifter om

1. den högsta ersättning som får tas ut varje dag för uppehälle enligt 32 kap. 2 § första stycket, och
2. vilka av kommunens utgifter för ett barn som föräldrarna är skyldiga att i skäligen utsträckning bidra till enligt 32 kap. 3 § första stycket.

Bemyndigande som gäller vid krig och krigsfara

4 § Regeringen får meddela särskilda föreskrifter om socialtjänsten enligt denna lag, om landet kommer i krig eller krigsfara eller om det råder sådana extraordinära förhållanden som är orsakade av krig eller av krigsfara som landet har befunnit sig i.

32 kap. Avgifter

När kommunen får ta ut avgifter

Insatser där kommunen får ta ut avgifter

1 § Kommunen får enligt grunder som kommunen bestämmer ta ut skäligen avgifter som inte överstiger kommunens självkostnader i följande fall:

1. familjerådgivning,
2. verksamhet för barn och unga enligt 18 kap. 1–5 och 10 §§ som inte är insatser av behandlingskaraktär,
3. föräldrautbildning inför adoption,
4. hemtjänst,
5. dagverksamhet,
6. sådan särskild boendeform för äldre personer som avses i 8 kap. 4 § eller bostad med särskilt stöd för personer med funktionsnedsättning som avses i 8 kap. 11 § och som inte omfattas av 12 kap. jordabalken, och
7. annan liknande insats.

I fråga om avgifter för hemtjänst, dagverksamhet, bostad i särskild boendeform för äldre personer och bostad med särskilt stöd för personer med funktionsnedsättning finns ytterligare bestämmelser i 4–10 §§.

Insatser av behandlingskaraktär

2 § Kommunen får inte ta ut avgifter för insatser av behandlingskaraktär. Kommunen får dock, utom i fråga om barn, ta ut ersättning för uppehållet av den som på grund av skadligt bruk eller beroende av alkohol, narkotika eller andra beroendeframkallande medel får vård eller behandling i ett hem för vård eller boende eller i ett familjehem.

I 31 kap. 3 § 1 finns en bestämmelse om att regeringen får meddela föreskrifter om den högsta ersättning som får tas ut för varje dag. För andra insatser får kommunen ta ut skälig ersättning.

Första och andra styckena gäller inte i fråga om insatser för vilka avgift har bestämts enligt 1 §.

Barn som vårdas i ett annat hem än det egna

3 § Om ett barn på initiativ av socialnämnden får vård i ett annat hem än det egna, är föräldrarna skyldiga att i skälig utsträckning bidra till kommunens utgifter för barnet. Socialnämnden får i sådana fall ta emot underhållsbidrag som avser barnet.

Första stycket gäller inte i fråga om barn som är placerade i skyddat boende med stöd av denna lag eller lagen (2024:79) om placering av barn i skyddat boende.

Beräkning av avgifter

Prisbasbelopp

4 § Med prisbasbelopp avses i detta kapitel prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken.

5 § Med avgiftsunderlag avses den inkomst som den enskilde kan antas komma att få under de närmaste tolv månaderna, fördelad med lika belopp per månad.

Inkomsten ska beräknas med tillämpning av 102 kap. 29 § 1, 2, 4 och 5 socialförsäkringsbalken. Vid tillämpning av 102 kap. 29 § 4 socialförsäkringsbalken ska dock endast sådan inkomst som avses i 97 kap. 13 § första stycket 1 räknas med. Som inkomst ska även räknas bostadsbidrag enligt 96–98 kap., särskilt bostadstillägg enligt 102 kap. 26 § och boendetillägg enligt 103 a–103 e kap. samma balk. En kommun får i sitt beslut om avgifter bestämma att inkomsten ska beräknas på ett sätt som är mer fördelaktigt för den enskilde.

I fråga om makar ska den enskildes inkomst anses utgöra hälften av makarnas sammanlagda inkomster.

Högsta avgift

6 § Den enskildes avgifter får

1. för hemtjänst och dagverksamhet, tillsammans med avgifter som avses i 17 kap. 8 § första stycket 1 och 2 hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), per månad uppgå till högst en tolfedel av 0,5392 prisbasbelopp,

2. för en bostad i särskild boendeform för äldre personer och bostad med särskilt stöd för personer med funktionsnedsättning, per månad uppgå till högst en tolfedel av 0,5539 prisbasbelopp.

Förbehållsbelopp

7 § De sammanlagda avgifterna enligt 6 § får inte uppgå till ett så stort belopp att den enskilde inte förbehålls tillräckliga medel av sitt avgiftsunderlag för sina personliga behov och andra normala levnadskostnader (förbehållsbelopp). När avgifterna fastställs ska kommunen dessutom försäkra sig om att den enskildes make eller sambo inte drabbas av en oskäligt försämrad ekonomisk situation. Om avgifterna baseras på den enskildes betalningsförmåga, ska avgiftsunderlaget beräknas enligt 5 §.

Beräkning av förbehållsbelopp

8 § Kommunen ska bestämma den enskildes förbehållsbelopp genom att beräkna den enskildes levnadskostnader, utom boendekostnaden, med ledning av ett minimibelopp. Boendekostnaden ska beräknas för sig och läggas till minimibeloppet. För sådan boendekostnad som anges i 6 § ska dock inget förbehåll göras.

Minimibeloppet ska, om inte annat följer av 9 §, per månad utgöra lägst en tolfedel av

1. 1,4789 prisbasbelopp för ensamstående, eller

2. 1,2066 prisbasbelopp för var och en av sammanlevande makar och sambor.

Minimibeloppet ska täcka normalkostnader för livsmedel, kläder, skor, fritid, hygien, dagstidning, telefon, hemförsäkring, öppen hälso- och sjukvård, tandvård, hushållsel, förbrukningsvaror, resor, möbler, husgeråd och läkemedel.

9 § Kommunen ska höja minimibeloppet i skäligen omfattning om den enskilde på grund av särskilda omständigheter varaktigt har behov av ett inte oväsentligt högre belopp än det som anges i 8 § andra stycket.

Kommunen får minska minimibeloppet i skäligen omfattning om den enskilde inte har en kostnad för en sådan post som anges i 8 § tredje stycket därför att

1. kostnaden ingår i avgiften för hemtjänst och dagverksamhet,
2. kostnaden ingår i avgiften eller hyran för en sådan särskild boendeform för äldre personer som avses i 8 kap. 4 § eller en bostad med särskilt stöd för personer med funktionsnedsättning som avses i 8 kap. 11 §, eller
3. posten tillhandahålls kostnadsfritt.

Kommunen får dock inte minska minimibeloppet med anledning av att den enskilde omfattas av sådan avgiftsfrihet som avses i 17 kap. 3 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30).

Ändring av avgift

10 § Kommunen ska ändra en avgift om något förhållande som påverkar avgiftens storlek har ändrats. Avgiften får ändras utan föregående under rättelse, om ändringen beror på förändringar i prisbasbeloppet.

En ändring av avgiften ska gälla från och med den månad som följer närmast efter den månad då de förhållanden som motiverar ändringen uppkom. En ändring av avgiften ska dock gälla från och med den månad under vilken de förhållanden som motiverar ändringen uppkom, om förhållandena avser hela den månaden.

33 kap. Återkrav

När ekonomiskt bistånd får krävas tillbaka

1 § Om någon genom oriktiga uppgifter eller genom att inte fullgöra sin uppgiftsskyldighet eller på annat sätt orsakat att ekonomiskt bistånd enligt 12 kap. 1 § betalats ut felaktigt eller med för högt belopp, får socialnämnden kräva tillbaka det som har betalats ut för mycket.

Om någon i annat fall än som avses i första stycket tagit emot sådant ekonomiskt bistånd felaktigt eller med för högt belopp och skäligen borde ha insett detta, får socialnämnden kräva tillbaka det som har betalats ut för mycket.

2 § Socialnämnden får, i andra fall än som avses i 1 §, kräva tillbaka ekonomiskt bistånd som den enskilde har fått enligt 12 kap. 1 § endast

1. om det har lämnats
  - a) som förskott på en förmån eller ersättning,
  - b) till den som är indragen i en arbetskonflikt, eller
  - c) till den som på grund av förhållanden som han eller hon inte kunnat råda över hindrats från att förfoga över sina inkomster och tillgångar, och
2. om beslutet om bistånd
  - a) har meddelats genom ett skriftligt beslut som har delgetts den enskilde, och
  - b) har innehållit uppgifter om den eller de omständigheter som utgör grund för återbetalningsskyldighet.

3 § Socialnämnden får kräva tillbaka ekonomiskt bistånd som har lämnats enligt 12 kap. 2 § om beslutet om bistånd

1. har getts under villkor om återbetalning,

2. har meddelats genom ett skriftligt beslut som har delgetts den enskilde, och

3. har innehållit uppgifter om den eller de omständigheter som utgör grund för återbetalningsskyldighet.

Talan om återkrav eller ersättning

4 § Socialnämnden får väcka talan hos förvaltningsrätten om den enskilde inte frivilligt

1. betalar tillbaka ekonomiskt bistånd i enlighet med 1–3 §§, eller

2. ersätter kommunen för sådana utgifter som kommunen har haft enligt 32 kap. 2 § första eller andra stycket eller 3 § första stycket.

5 § Talan enligt 4 § väcks vid den förvaltningsrätt inom vars domkrets den enskilde är bosatt och inom tre år från det att kommunens kostnader uppkom.

Talan får inte bifallas, om den enskilde därigenom kan antas komma att sakna medel för att klara sin försörjning eller sina dagliga levnadskostnader eller om det annars finns synnerliga skäl.

Socialnämnden får avstå från krav

6 § Socialnämnden får besluta att helt eller delvis avstå från ett krav på ersättning som avses i 1–3 §§ och i 32 kap. 2 § första eller andra stycket eller 3 § första stycket.

34 kap. Bristande verkställighet och särskild avgift

Åtgärder när gynnande beslut inte verkställs i tid

Socialnämnden ska rapportera beslut som inte har verkställts

1 § Om ett gynnande beslut enligt 11 kap. 1 § eller 12 kap. 1 § inte har verkställts inom tre månader från dagen för beslutet, ska socialnämnden rapportera det till Inspektionen för vård och omsorg och till de revisorer som avses i 3 kap. 10 § kommunallagen (2017:725). För varje beslut ska nämnden ange tidpunkten för beslutet och vilken typ av insats beslutet gäller samt kortfattat ange skälen för fördröjningen.

Socialnämnden ska vidare dels till Inspektionen för vård och omsorg, dels till revisorerna rapportera alla gynnande beslut enligt 11 kap. 1 § och 12 kap. 1 § som inte har verkställts på nytt inom tre månader från den dag då verkställigheten avbröts. För varje beslut ska nämnden ange tidpunkten för beslutet och vilken typ av insats beslutet gäller samt kortfattat ange skälen för fördröjningen.

Rapportering ska ske en gång per kvartal.

Socialnämnden ska anmäla när rapporterade beslut har verkställts

2 § När socialnämnden har verkställt ett gynnande beslut som tidigare enligt 1 § har rapporterats som inte verkställt, ska nämnden anmäla det till Inspektionen för vård och omsorg och till de revisorer som avses i 3 kap. 10 § kommunallagen (2017:725). Datum för verkställigheten ska då anges.

Statistikrapport över beslut som inte har verkställts

3 § Socialnämnden ska lämna en statistikrapport till kommunfullmäktige över hur många gynnande beslut enligt 11 kap. 1 § och 12 kap. 1 § som inte har verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut. Nämnden

ska vidare ange vilka typer av insatser dessa beslut gäller samt hur lång tid som har gått från dagen för respektive beslut.

Socialnämnden ska till kommunfullmäktige även lämna en statistikrapport över hur många gynnande beslut enligt 11 kap. 1 § och 12 kap. 1 § som inte har verkställts på nytt inom tre månader från den dag då verkställigheten avbröts. Nämnden ska vidare ange vilka typer av insatser dessa beslut gäller samt hur lång tid som har gått från dagen för respektive beslut.

Rapportering ska ske en gång per kvartal.

Rapporteringsskyldighet för vistelsekommunen

4 § Om en bosättningskommun har begärt att en vistelsekommun ska verkställa ett beslut enligt 29 kap. 5 § 2, gäller skyldigheten att rapportera till Inspektionen för vård och omsorg och till kommunfullmäktige enligt 1–3 §§ även vistelsekommunen.

Särskild avgift

Avgift för kommunen vid bristande verkställighet

5 § En kommun som inte inom skälig tid tillhandahåller en insats enligt 11 kap. 1 § eller 12 kap. 1 § som någon har rätt till enligt ett beslut av socialnämnden, är skyldig att betala en särskild avgift. Detsamma gäller en kommun som inte inom skälig tid på nytt tillhandahåller en insats efter det att verkställigheten av ett sådant beslut har avbrutits.

En kommun som inte inom skälig tid tillhandahåller en insats enligt 11 kap. 1 § eller 12 kap. 1 § som någon är berättigad till enligt en domstols avgörande, är skyldig att betala en särskild avgift. Detsamma gäller en kommun som inte inom skälig tid på nytt tillhandahåller en insats efter det att verkställigheten av ett sådant avgörande har avbrutits.

Om en bosättningskommun med stöd av 29 kap. 5 § 2 har begärt att en vistelsekommun ska verkställa ett beslut, ska vistelsekommunen i fall som avses i första och andra styckena betala den särskilda avgiften enligt denna paragraf.

Avgifter enligt denna paragraf tillfaller staten.

Undantag från avgiftsskyldigheten

6 § En kommun är inte skyldig att betala en särskild avgift enligt 5 § om den enskilde enligt 35 kap. 5 § tredje stycket begärt att få senarelägga verkställandet.

Beräkning av den särskilda avgiften

7 § Den särskilda avgiften ska fastställas till lägst 10 000 kronor och högst 1 000 000 kronor.

När avgiftens storlek fastställs ska det särskilt beaktas hur lång tid som har gått sedan insatsen beviljades och hur allvarlig fördröjningen i övrigt kan anses vara.

Kommunen får befrias från särskild avgift om det finns synnerliga skäl för det. I ringa fall ska inte någon avgift tas ut.

Förvaltningsrätten prövar frågor om särskild avgift

8 § Frågor om särskild avgift prövas efter ansökan av Inspektionen för vård och omsorg av den förvaltningsrätt vars domkrets kommunen tillhör.

9 § Om en kommun efter att särskild avgift dömts ut fortfarande inte tillhandahåller insatsen, får en ny särskild avgift enligt 5 § dömas ut.

Preskription

10 § Särskild avgift enligt 5 § första stycket får bara dömas ut om ansökan enligt 8 § har delgetts kommunen inom två år från tidpunkten för det gynnande beslutet om insatsen eller inom två år från det att verkställigheten av det gynnande beslutet avbrutits.

Särskild avgift enligt 5 § andra stycket får bara dömas ut om ansökan enligt 8 § har delgetts kommunen inom två år från det att domen om insatsen fått laga kraft eller inom två år från det att verkställigheten av domen avbrutits.

Om en vistelsekommun enligt 5 § tredje stycket ska betala den särskilda avgiften, ska första och andra styckena avse vistelsekommunen.

35 kap. Överklagande

Beslut av socialnämnden

1 § Socialnämndens beslut får överklagas till allmän förvaltningsdomstol i fråga om

1. insatser enligt 11 kap. 1 § eller 12 kap. 1 §,
2. nekat eller nedsatt försörjningsstöd enligt 12 kap. 5 §,
3. förbud mot eller begränsning av att ta emot andras barn enligt 18 kap. 11 §,
4. medgivande att ta emot ett barn enligt 22 kap. 2 §,
5. medgivande inför adoption enligt 24 kap. 1 §,
6. återkallelse av medgivande inför adoption enligt 24 kap. 4 §,
7. samtycke till fortsatt adoptionsförfarande enligt 24 kap. 5 §,
8. ansökan om insatser i en annan kommun enligt 29 kap. 7 §, och
9. avgifter eller förbehållsbelopp enligt 32 kap. 5–10 §§.

Beslut av Inspektionen för vård och omsorg

2 § Beslut av Inspektionen för vård och omsorg får överklagas till allmän förvaltningsdomstol i ärenden om

1. omhändertagande av personakt enligt 17 kap. 7 §,
2. tillstånd enligt 26 kap. 1 §,
3. föreläggande enligt 28 kap. 5, 8, 9 eller 10 §,
4. förbud och återkallelse av tillstånd enligt 28 kap. 11, 12 eller 13 §, och
5. överflyttning av ärende enligt 29 kap. 11 §.

I fråga om överklagande av Inspektionen för vård och omsorgs beslut när det gäller utlämnande av handling i en personakt i enskild verksamhet enligt 17 kap. 6 § gäller i tillämpliga delar 6 kap. 7–11 §§ offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Andra beslut av Inspektionen för vård och omsorg enligt denna lag får inte överklagas.

Beslut av Socialstyrelsen

3 § Beslut av Socialstyrelsen om medgivande till att väcka allmänt åtal enligt 18 kap. 12 § andra stycket, 22 kap. 21 § andra stycket eller 24 kap. 8 § andra stycket får inte överklagas.

4 § Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten av beslut enligt denna lag.

Verkställighet

5 § Beslut av socialnämnd och av domstol i frågor som avses i 1 § gäller omedelbart. En förvaltningsrätt eller kammarrätt får dock bestämma att beslutet ska verkställas först sedan det har fått laga kraft.

Beslut av Inspektionen för vård och omsorg och av domstol i frågor som avses i 2 § första stycket 1, 3 och 4 gäller omedelbart.

På begäran av sökanden får verkställandet av beslut om insatser enligt 11 kap. 1 § senareläggas om verkställandet sker inom ett valfrihetssystem enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2025.
  2. Genom lagen upphävs socialtjänstlagen (2001:453).
  3. Bestämmelsen i 14 kap. 9 § första stycket tillämpas inte på beslut om insatser som gäller tills vidare och som har fattats före ikraftträdandet.
  4. Tillstånd eller förbud som har beslutats enligt den upphävda lagen gäller som tillstånd eller förbud enligt denna lag.
  5. Den upphävda lagen gäller fortfarande för
    - a) återkrav av ekonomiskt bistånd som beviljats före ikraftträdandet, och
    - b) ersättningskrav för kostnader som kommunen har haft enligt 8 kap. 1 § första eller andra stycket den lagen.
  6. Den upphävda lagen gäller fortfarande vid prövningen av ett överklagande av ett beslut som har meddelats före ikraftträdandet.
  7. Den som vid ikraftträdandet är tillsvidareanställd med yrkestiteln undersköterska ska även i fortsättningen få använda titeln trots att han eller hon saknar ett sådant bevis som avses i 4 kap. 5 a § patientsäkerhetslagen (2010:659), dock längst till och med den 30 juni 2033.
  8. Den som vid ikraftträdandet är tillsvidareanställd med yrkestiteln undersköterska får utses att vara fast omsorgskontakt, trots att han eller hon saknar ett sådant bevis som avses i 4 kap. 5 a § patientsäkerhetslagen (2010:659), dock längst till och med den 30 juni 2033.

På regeringens vägnar

ULF KRISTERSSON

JAKOB FORSSMED
(Socialdepartementet)